

NAGYVÁRAD

Főszerkesztő: HEGEDŰS NANDOR

Felelős szerkesztő: MARÓT SÁNDOR

Miért buknak meg az erdélyi román lapok?

Az erdélyi román sajtó háttérbeszorulásáról panaszkodnak a „Patria” és „Cuvantul” című ujságok. Azt írják, hogy a kormány központozó szelleme máris credményezett annyit, hogy az erdélyi román sajtó, amely pedig az imperium átvétel előtt erőteljes, életképes organizmus volt, mindjobban veszti a talajt lába alól. Megállapítják ezenkívül a Patria és a Cuvantul, hogy jöllehet, ők elvileg hívei az egységes nemzeti szellem kialakulásának, a regionális román érdekeknek a központi organumok sohasem lehetnek olyan alapos szószólói, mint a vidéki lapok, melyek — ugymond — közvetlenül tájékoztatják a központi és a kisebbségi sajtóval szemben.

Mielőtt a két lap részéről lekonstatált háttérbeszorulás okaira a magunk szempontjából rávilágítanánk, félreértesek kerülése végett ki kell jelentenünk, hogy a kérdéssel csakis a román lapok cikkeinek alkalmából foglalkozunk, nem pedig abból az aporóból, hogy a váradi „Sentinela” megjelenése néhány nap óta ideiglenesen szünetel.

Más okokra vezetük vissza a román lapok és más okokra vezetjük vissza mi az erdélyi román ujságok kedvezőtlen prosperálását. Ők részben a kormánynak egykedvű álláspontját okolják s az állami segítség késlekedésére hárítják a felelősséget azért, hogy a román életnek emitt vidéki pionirjai egymásután dőlnek ki sorraikból, másrészt arra mutatnak rá, hogy az olvasóközönség felvevőképesége a román befűvel szemben a csatolt területeken ma is minimális.

A mi meggyőződésünk és tapasztalatunk éppen ellenkező. Arra a lapra, amely önmagától képtelen gyökeret verni a közönségben, sok szükség nincs, a kormány támogatás tehát legtöbb esetben kutyabájját áldozat. De nincs is szükség ilyen szubvenciókra. A kolozsvári, bánáti, erdélyi románság igenis elég erős és elég tudatos ahhoz, hogy jól szerkesztett helyi érdeklő lapokat is fenn tudjon tartani a fővárosi ujságokon felül. Csakhogy a vidéki ujságok prosperálásának is éppen ugy nincsen a fővárosiaknak, meg van az az egy előfeltételük, hogy jól szerkesztettek legyenek.

A legtöbb vidéki román lapírtásunknak azonban elsőbb gondja, hogy túlságosan kidomborítsa pártpolitikai álláspontjait, semmint hogy közönsége számára az eseményeket érdekességük szerint kellő időben szervirozza. Megtörténik, hogy a bukaresti parlamentben elhangzott beszédek napokon keresztül folytatásokban közlik a regionális lapok, ha a beszédek saját pártpolitikusaik ajkáról hangoznak el. Igen ám, csak hogy ugyane beszédekről a bukaresti nagy lapok hasábjain már frissiben értesült a közönség s a vidéki lapok másodközlései az olvasótábor nagy százaléka számára már elvesztették érdekességüket.

Másik nagy hibája a vidéki román ujságírásnak, az ugynevezett kulturális események hasonlóképpen mértékenfelüli kidomborítása. Hasábokon keresztül foglalkoznak a lapok mondjuk egy új tanév

megnyitása alkalmával nemcsak a megnyitási riportszerűséggel, de bő terjedelemben az ott elhangzott köszöntőkkel, beszédekkel akkor is, ha azokban a kulturális vonatkozás, vagy az olvasót érdeklő mozzanatok minimálisak. Ugyanekkor legtöbb esetben hiába keresi a román olvasóközönség a külföld nagyhorderejű eseményeiről szóló részletes beszámolókat, vagy pláne azokat az eleven riportokat, amik a napilapokat a szemléktől az elevenség kriteriumán megkülönböztetik.

De talán legnagyobb céltévesztése az említett lapok szerkesztésének a kisebbségek dogmatikus támadása és a Románia szomszédállamaival, főként Magyarországgal szemben tanusított rendszeres fölös szófésérlés. Hat év az imperiumváltozás óta tökéletesen elé idő volt ahhoz, hogy az ilyfajta cikkek elunalmasodjanak a legnacionalistább román olvasó szemében is. Az olvasó már unja, ha lapja bennünket, Romániában élő kisebbségeket, az irredenta heroikus nemzeti színeiben öltöztet sablonosan napról-napra és ugyancsak unja, hogy jelentős külpolitikai szenzációk helyett állandóan azt olvassa, hogy Bethlen István mindennap háborúra készül. Emlékezünk, mikor a híres genuai konferencián leleplezték a német-orosz titkos szerződés köztét, aznap a Patria éppen valamely elcsépett magyarellenes cikkel fásasztotta a publikumát, az orosz-német szerződésről pedig éppen öt nap múlva emlékezett meg. Milyen címen kívánja tehát, hogy a publikum az ilyen lapot olvassa?

És az olvasó, a román vidéki lap olvasója unja már azt is, ha a bőrre közvetlenül ható romániai közigazgatás, hazai hatósági és közéleti bajok nyílt kritizálása helyett a határon túli politikai élet kulisszaifjaitakban vájkál s azokat ferdén tükrözi helyi lapjabszarnálja.

A román vidéki lap olvasója jól tudja, hogy a kisebbségi lapok sok mindenről

nem ránthatták le a leplet, amiről román nyelvű lapok bátran irhatnának. Ezt tudva sem lát évekig román lapjában — még ha az a lap történetesen ellenzéki is — nem lát egyebet, mint palliatív törekvéseket a saját érdekeivel ellentétes közéleti visszacsúszásokkal vonatkozásban. Mikor történik meg, hogy román vidéki lap szembeszáll a román, mint magyar közönségre sokszor egygyarant serelemes hatósági intézkedésekkel, rendeletekkel? A legkivételesebb esetekben. A román sajtó sokkal bátrabban és elszántabban végezhetné a közéleti és tisztviselői purifikáló munkát, mint a kisebbségi lapok. Ehelyett ebben a román sajtóban — rosszul értelmezett patriotizmusból — egyebet nem olvasunk, mint prefektúrák, polgármesterek, pénzügyigazgatók, vámfőnökök egekig ható magasztalását. Sőt, ha egy-egy magyar lap megkritizálni merészkedik valamely román tényezőt, a román sajtó nemhogy segítségükre siet a purifikálásban, hanem nekünk tör, a román tisztviselők és államszervezet rendszeres megrágalmazásával vádol bennünket. Hiszen nem lehet egy szabadon mozgó sajtónak — már pedig a román sajtó szabadon mozog — hivatása, hogy émelvítő dicsiműszokkal untassa az olvasót akkor is, mikor az az olvasó tudja, hogy a hazafiság köpenyege alatt az agyondicsért nagyság szemenszedett visszaéléseket sokott elkövetni. A román helyi sajtó hat évvel ezelőtt szakított évtizedes tradícióival. A magyar imperium alatt azt a sajtót erőssé tették tisztelgetreméltó harcai. Impériumváltozások a román sajtó belekerült egy szibaritizmusra csábító izomnyesztő kényelmes szituációba. A pártpolitika, az értelemnélküli sovénkedés lépett a fűrészes emeletesnyozgatás és az olvasóközönség érdekében folytatott harcok helyett: — szerintünk ezek a legsúlyosabb okok, amik az erdélyi román sajtót a felszínemmaradásból a mélységbe elsüllyesztik.

Fez elestét jósoliák a marokkói jelentések.

Páris, július 25. Marokkói jelentések kétségtelenül teszik Fez közeli elestét. A kabilok öt fontos francia állást bekerítették. A sajtó szerint a júliusi francia veszteségek 1500 halott és 2800 sebesült.

Páris, július 25. A mai marokkói jelentések nem hagynak kétséget aziránt, hogy Fez eleste küszöbön áll és Franciaország olyan vereséget szenvedett, amilyent még gyarmataiban soha eddig. A rif-kabilok új offenzívája Fez irányában nagy győzelemre vezetett. Abd el Krim a franciákat két nagyon fontos állásuk elhagyására kényszerítette, amelyek néhány kilométerre vannak Feztől. A kabiloknak ezenkívül sikerült a franciák öt más fontos stratégiai állását bekeríteni, annak ellenére, hogy itt a legelső francia hadseregeket összpontosították. A franciák a kabilokat 35 bombavető repülőgéppel bombázták, de ezek csak kevés kárt tudtak okozni.

Párisban a hangulat rendkívül ideges. Az a hír, hogy az első amerikai repülőosztag Marokkóba ért és a jövő héten két amerikai repülő-oztagot várnak Marokkóba, egyáltalában nem tudta lecsillapítani a nyugtalanságot. Mind a három amerikai osztag 10–10 repülőgépből áll, amelyeken olyan amerikai pilóták teljesítenek szolgálatot, akik annak idején a nyugati harctéren működtek, mint repülők. A sajtó szerint július 1-től kezdve a franciák 1473 halottat, 2775 sebesültet vesztek. A 37. repülőezred vesztesége három hónap óta 31 pilóta és 28 megfigyelő. A repülők 1070 sebesültet szállítottak a tűzvonalból a kórházba.

Káiró, július 24. Az Al Sissal című egyiptomi napilap közli Abd el Krimnek a francia parlamenthez intézett nyílt levelét. A levél többek között ezeket mondja: Franciaországgal a háború csak akkor kezdődött, amikor Lyautey benyomult Beni Zermal vidékére, hogy azt anektálja. A rif-lakók csak viszonzták a tüzet, amikor azt a francia agyulövedékekkel és repülőbombákkal megkezdtek. Abd el Krim nem gondol hódításokra és csupán a rifek függetlenségéért harcol.

**Irátkozzon be
a Hegedűs kölcsönkönyvtárba**

getlenségéért küzd. A levél további részében Abd el Krim megcáfolja azt, hogy európaiak vagy bolsevisták résztvennének a franciák elleni harcban. Levélnek végén megbecsüléséről és rokonszenvéért Litzovsitja a francia parlamentet és békehaját hangoztatja.

Páris, július 25. A minisztertanács után a belügyminiszter kijelentette, hogy a kormány csak az újságok közleményeiből ismeri Abd el Krim békejavaslatát. Hivataltalanosan még nem kapott ilyen javaslatot.

Egy fezből keltezett jelentés azt közli, hogy a rifiek Ain Aicha és Ain-Maafut mellett rendetlen össze-visszaságba kerültek és a francia tüzérség valamennyi méretű ágyú részéről heves tüzelést szenvedtek, északi irányban özönlenek vissza, miközben magukkal viszik mindegyik helyiség lakóit és állatait. Az ellenség jelenleg a Debel-Aghil-Taunat-Senhadjie vonaltól északra áll. A franciák a helyzetet javulónak ítélik.

Vámellenőrző bizottság jár az erdélyi városokban

A kereskedőtársadalom szüntelen sérelmei között mulhatatlan aktualitásnak a vám körüli panaszok. Az ezer sebből vérző kereskedelmnek a legnagyobb sérelme a külföldről jövő áru késsedelmes elvámolása s ezen a tizen országoszerint mindegyik rendkívül kedvezőtlennek voltak a viszonyok. Maga az áru szállítása is igen hosszú időt vett igénybe, pedig az áru megérkezése után kezdődött csak a kereskedő kálváriájára. A postahivatal kikézbesseli a kereskedőnek érkezett árurol szóló szállításilevelet, ezt a szállításilevelet a kereskedő kénytelen átadni a vámügynöknek, aki 8—10, esetleg 12 nap után juttatja csak el a kereskedőhöz a külföldből jött csomagját. Elkézelhez, hogy az időhöz kötött, ugynevezett szezonári késsedelmes késbesítéssel micsoda kár éri az áru tulajdonosát, nem egy esetben előfordult számos városban, hogy a tavaszra várt áru június, vagy július folyamán érkezett meg a címzetthez.

Ahállyt, hogy a kereskedők vámsérelmei orvoslaltának, ujabbán új vexatúrákat találtak ki a gyárosok és kereskedők vámsérelmeinek ellenőrzésére. Néhány nap óta — mint tudósítónk jelenti — egy öt tagból álló bizottság járja végig az aradi gyárakat, továbbá azokat a nagykereskedőket, akik áruimportálást foglalkoznak. A bizottság, amelynek elnöke Mihaleicu bucu-resli vámspektor, oly értelemben felhatalmazással rendelkezik az ügyszéktől, amely szerint jogában van a gyáros, illetve a kereskedő összes helyiségében kutatást tartani és az összes számlák és könyvek felmutatását követelni. A bizottság évekre visszamenőleg kontrolálja a gyárak és importkereskedők vámdíjait főleg abból a szempontból, vajon nem történtek-e visszaélések az elvámolások körül és hogy az áruk a valóságnak megfelelően lettek-e deklarálva. Több helyen a bizottság állítólag visszaéléseket is fedezett fel, amelyekre súlyos büntetést szabott ki, másutt pedig nem tudták felmutatni a vámnokmányokat és csak a számlákat mutatták be a bizottságnak, amelyeken az elvámolás ténye szintén igazolva van. Ezek ellen szintén eljárás indult azért, mert mindenki köteles a vámnokmányokat tíz évig megőrizni. Mindenesetre jellemző ez a módszer, amely ahállyt, hogy megkönnyítene azt az eljárást, amelynek segítségével a kereskedelem hozzájárulhat az importáruhoz, még utólag is súlyos és indokolatlan ellenőrzésnek vetik alá a kereskedőket.

Ideal cipőkrém kapható a Mihai Viteazul (Nagyplactéri) elárúsító helyen és STERN bűrizletében. Str. Avram I. (Kossuth-u.) 9.

ELAIN kitűnő minőségben kicsinyben is kapható STERN bűrizletében, Str. Avram I. (Kossuth-u.) 9.

ELAIN kitűnő minőségben kicsinyben is kapható STERN bűrizletében, Str. Avram I. (Kossuth-u.) 9.

Selyem ruha és ingzselek a legszebb kivitelben, **RAJNAL** és **RÓZSA** vászon és női divatruhájában

Ellentét a városi műszaki ügyosztály s az államépítészeti hivatal között

A városi műszaki ügyosztály felterjesztést tett a város közigazgatási bizottsághoz, amelyben elmondja, hogy az államépítészeti hivatal eljárása ellen kifogásai vannak. A városi előjárás ugyanis állandóan szemlét tart a veszedelmes épületek felett s ahol a kilakoltatás szükséges, a szemlére meghívja a műszaki ügyosztályt is a bizottságba. A városi mérnök ilyenkor indokolt javaslatot tesz arra nézve, hogy a rozzant épület lebontandó s a lakásban a tartózkodás életveszélyes. A bizottság minden esetben elfogadta a városi mérnök javaslatát s a város tanácsa is úgy határozott, hogy az életveszélyes lakás lebontandó.

Az érdekelt háztulajdonosok a határozatot megfélebbették a közigazgatási bizottsághoz, amelynek előadója az ügyet kiadta véleményre az államépítészeti hivatalnak, amelynek vezetője kiment a helyszínre s a legtöbb esetben megállapította, hogy az épületben való lakás nem életveszélyes, toldozással és feldozással megtartható s lebontása nem indokolt. Az ügy előadója minden esetben ezt a véleményt terjesztette elfogadásra a bizottság elé, amely az életveszélyes lakásra megadta a további lakhatást. Ezt a városi műszaki ügyosztály sérelmesnek tartja, mert az első javaslatot egy bizottság terjesztette elő, míg a közigazgatási bizottság szakértője egyedül vizsgálta felül a bizottság szakvéleményét. Csak akkor lehetne szó a bizottság javaslatának megváltoztatásáról, ha a közigazgatási bizottság kiküldötte megjelennék a városi bizottság szemléjén, ott előadná a kért javaslatát s a városi műszaki ügyosztály szakértőjének módja volna megfelelni a helyszínen a kifogásokra. Így azonban hiábavaló munkát végeztek a városi bizottsággal, amelynek javaslatát aztán félretesszük, holott ez a vélemény fedt teljesen a helyzetet. Már felebbeszésk is érkeztek, amelyek kifogásolták ezt az eljárást s rámutatnak arra, hogy a rozzant házak fenntartása olyan esetben, amikor a lakóknak a háztulajdonos felajánlott más lakást, nem indokolt. Az államépítészeti hivatal következetesen mellőzi a bizottság javaslatát, amely eljárást nem tartható fenn tovább, miután a városban mégis a műszaki ügyosztály ismeri a helyzetet s a teendő intézkedéseket.

Kétmilliárdot kártyázott el egy bányatulajdonos

Budapest, július 25. Néhány év előtt duszagdag ember volt a 28 éves Sugár Árpád bányatulajdonos, Piliscsaba mellett nagyszerűen jövedelmező mészkőbányaja volt. Nemrégiben meg is nősült, igen előkelő, gazdag urileányt vett el feleségül. A fiatal pár boldog, harmonikus, gondtalan életet élt, amíg Sugár Árpád egy véletlen folytán belekóstolt a haszardjátékba, kedvet kapott hozzá, mindig gyakoribb látogatója lett a pesti játékkaszinóknak és végül annyira rabja lett a kártyaszennyvedélynek, hogy minden vagyonát elkártyázta, szélhámosokká vetemedett.

Sugár körülbelül egy évvel ezelőtt véletlenül felkerült egy kaszinóba és csupán kedvtelésből néhány kisebb tétet dobott a játékasztalra. Minden tétet megnyert. Ettől kedvet kapott, mind gyakrabban jött be este Piliscsabáról és az éjszakákat kártyázva töltötte el. A szerencse hamar megfordult, a győnye jellemű ember most már futni kezdett a pénze után. Mind hazárdabbul és haszardabbul játszott úgy, hogy egy év leforgása alatt több mint kétmilliárd koronát hagyott a zöldasztalon. Kártyás körökben is feltűnést keltett és közszájon forgott, hogy egy éjszaka egy ültő helyében 400 milliót veszített.

A kártyaszennyvedély először családi életét tette tönkre. A fiatal asszony természetesen nem tűrhette, hogy férje a reggeli vonattal érkezzen haza, fáradtan, összetört, az éjszakai játék izgalma után. Heves családi jelenetek után végül is az asszony otthagya és hazaköltözött szüleihez. Ettől kezdve Sugár, mint a fékevesztett kocsis rohant a lejtőn alá.

Nagyobb kölcsönt vett fel a bányára, eladta piliscsabai villáját, budapesti lakását

és mindezt a pénzt kártyán elvesztette.

Mikor minden pénze elfogyott, akkor szélhámoskodni kezdett. Egy piliscsabai ezredestől átvett eladásra rendkívül értékes perzsaszőnyegeket. A szőnyegeket eladta, a pénzt azonban elkártyázta. Egy özevegasszonytól ugyancsak bizományba vett át egy nagyon értékes 110 kötetből álló könyvtárat. Ennek az ára is elusztott a zöld asztalon. De ezen kívül is több hasonló szélhámoságok követték el és a feljelentések egymásután érkeztek ellene úgy a piliscsabai rendőrséghez, mint a budapesti főkapitányságra.

Ma este két csendőrk érkezett Piliscsabáról Budapestre, hogy a szélhámos bányatulajdonost elfogják. A csendőrkök a főkapitányság központi ügyeletén jelentkeztek, ahol egy detektívet adtak melléjük. Megállapították, hogy Sugár Árpádnak Budapestben bejelentette lakása nincsen, annak dacára, hogy egészen bizonyos, hogy itt tartózkodik. Most mindenütt keresik.

A bihardiószezi főjegyző és községi orvos ügye

Több ízben megemlékeztünk arról a járásbírósi tárgyalásról, amely Székelyhídon folyt a nagyváradi újságírószervezet feljelentése folytán Vidikán Traján főjegyző és dr. Lengyel Dezső községi orvos személyes szabadság megsértése címén. A főjegyzőt és a körörvost azzal vádolta a szindikátus, hogy Bíró Györgyöt, a Nagyvárad munkatársát ugyanis azzal az indokollással, hogy Bíró György detektívnek adta ki magát, megakadályozták hivatásának teljesítésében, amikor munkatársunk, az emlékezetes csendőri brutalitás ügyében Bihardiószezen beszámoló riportot akart csinálni a szomorú eseményről. A napokban lett volna a harmadik tárgyalás a járásbírósi előtt. A főjegyző és az orvos azonban a tárgyalás előtt sajátkezü aláírással ellátott nyilatkozatot adtak ki a következőkben:

Hivatkozással a Bíró György hírlapíró ur és alulírottak között felmerült és a Székelyhídi járásbírósi előtt folyamatban levő peres ügyre, alulírottak ezennel kijelentjük, miszerint meggyőződünk arról, hogy a kérdéses eset alkalmazásával Bíró György ur községünkben hivatásának megfelelően kizárólag hírlapírói tevékenységet fejtett ki, ténykedése mindenben kifogástalan volt. A közöttünk felmerült incidens félreértésen alapult, miért is a történetek felett őszinte sajnálkozásunkat és Bíró György ur személye iránti nagybecsülésünket fejezzük ki. Vidikán Traján, dr. Lengyel Dezső.

Mint ahogy ez a nyilatkozat visszavonja azt a gyanúsítást, hogy a Nagyvárad munkatársai detektív-álarc alatt ténykedett volna Bihardiószezen és a megbántott újságírói szabadság megsértését jóváteszi, az újságíró szervezet az elégtételt elfogadta, a feljelentéstől elállott, mire a bíróság az eljárást megszüntette. Ez az eset mindenestre tanúsítja, hogy a sajtótestület önzetesen és törvényes fellépése az újságírói presztízt meg tudja védeni.

* Dr. Rác Sanatórium és gyógyfürdőintézet kimerülteknek, ideseknek vizsgyógyfürdőkkel, szívbetegeknek szénsavasfürdőkkel, gyomor-, bélbetegeknek villamos vízfürdőkkel, reumás betegeknek villanyhőszugárral, tüdőbetegeknek süritett levegő belégzéssel teljes gyógyításu eredményt ad. — Nem kell elutazni, — sőt — olos I., II., III. osztályú panziót, bennlakással is ad. Híző és fogyókúrái híresei. Szülő és nőgyógyász-osztály dr. Lichtenegger bennlakó bécsi főorvos vezetés alatt.

GÉPKONSTRUKCIÓK

és javítások, Strada Alexandri 48
Törött géprészek garantált hegesztése

Látogatás a szegedi művészkolónián

Három éve nem láttam, három éve nem beszéltem vele, a tiszaparti rónák nagy lyrikusával. Azóta meghalt, irtam is róla, egy áhitatos nekrológot, de mire a cikk időszéri lett lap-szempontból, megtréfált a halálával ez a legkomolyabb életű magyar poéta és — sürgősen föltámadott. (Nota benne: a cikk helyébe másat kellett hevenyészniem s ezt Juhász Gyula kívül meg nem bocsátanám senki tollforgatónak!)

Egy napot birtam csak lopni Szegednek. De sodort az alföld közepe felé ez a nagy magyar örvény. Korán kellett utnak erednem, ha mind föl akarom járni, akiket éveken át csak gondolatban látogathatok. Hajnali 10 órákor nyitok be Juhász Gyula kapuján. Régi ház, egy tenyérnyi kertes kertecske az ablaka előtt. Sok-sok piros muskátli benne. Egy pöttönke szolgáló sürit élelem.

— Kit tetszik keresni?

— Juhász Gyulát fiam, meg az édesanyját.

— Itt alszik, — mutat a leány egy szigoruan lefüggönyözött ablakra.

Látom: így bajosban igazodunk ki. Tisztázzuk a kérdést:

— Már most fiacskám, ki az, aki alszik? A Gyula ur, vagy az édesanyja? A pesztonka nevet.

— A Gyula ur! Persze, hogy ő! Délben szokott fölkelni.

No te indiszkrét portéka! Többet is mondtál már, mintsem kérdeztem. De meggyek azért, zörgetek az ajtón.

— Azt ugyan rázhassa, — kárörvendezik a leány. — Nem olyan alvókája van a Gyula urnak, hogy ráébredjen!

Kerülök hát az ablaknak s megverem derekasan. Verem, amíg mozog a függöny. Az ártatlanság fehér egyenruhájában megjelenik a függöny mögött Juhász Gyula alakja vállig.

Huh, de ijesztő lehetek, hogy így megrémült tőlem! Ugy csapja le a függöny vasrudját, hogy majd betöri vele az ablaküveget. Csak biztos fedezékből szólal meg a hangja.

— Kit tetszik keresni?

A lécc alatt benyujtom a névjegyet. Talán kibetűzi a legnagyobb magyar alvó? Bentről elégtételt szolgáltat egy örömteli kiáltás:

— Jövök, öltözök, nyitok mindjárt!

Alig husz perccel később sétálok le s föl az ötlépcsényi udvarkán, s máris nyílik az ajtó.

— Erre, erre!

Belépek. Kíváncsi vagyok rá, hogy mi az ördögöt lomolt ilven soká jó Juhász Gyula, amíg beeresztett. Na most látom! Kitakarítva a szobája szépen, megvetve, betakarva az ágya. Nem a kravátljával divatozott hát! Érkezik — bevásárló körútról — az édesanyja is. Örülünk egymásnak, mint három nagy gyermek. Mind egyszerre beszélünk, három hosszú évet kell köznünk, három távoli, idegen évet. A költő édesanyja szegedi gazdasszony: fut a konyhába, harapnivalót készít a „gyermekkeinek.” A Gyula fiu — Istenem, de nagy diák, örök gimnázista! — könyveket, képet hoz. Már az első pillanatban mindent ide akar adni! Kérdem:

— Hogy mint élsz, testvér? Miért ijedtél meg úgy tőlem?

Ravaszkodva, szemérmesen süti le a szemét.

— Tudod kérlek, igazán röstelem... Kérlek szépen, akár hiszed, akár nem: szerelni esetem támadt...

— ???

— Igen. A legkomolyabb. Hónapok óta házassággal fenyeget egy ismeretlen nő. Két gyermeke van, özvegy. Imádják az írásaimat.

— Talán szintén...?

— Nem. Ő csak leveleket ír. S csak nekem. Van nap, hogy kettőt is kapok. Szegény édesanyjamat is elfogja sokszor. Belecsempészi a levelet a piaci kosárba. Hát szólj hozzá, kérlek!

Dehogyn tudok szólni! Ráz a nevetés. Oh, hogy így megijedjen valaki-férfi a hódításától...! Ez is csak Juhász Gyulával eshetik meg!

— Szép legalább?

Lemondóan legyint.

— Kérlek szépen, ez a legfurcsább a dolgban! Olyan furfangokat eszelek ki már, hogy megtudjam és nem sikerül. Eltérők a vélemények. Anyám azt mondja, hogy nagyon szép. De erre nincs mit adni. Neki szép mindenki, aki a fiát szereti. A sarki fűszeresné viszont azt állítja, hogy csúnya a nő. Szinte ünnepélyesen rút. A legkétségbeesztőbb bizonytalanság kérlek szépen. Sejtelmem sincs róla: mit lehetne itt tenni?

— Hát győződj meg róla magad!

Juhász Gyula meghökken, ráncsolódik.

— No nézd, igazad van! Ez eszembe se jutott! Milyen egyszerű pedig! S hány-szor kért találkozt, szegény kis terem-tés...!

— Vigyázz, hátha nem is kicsi...!

Hátha valami nagy, marcona?

Megszippen Juhász Gyula, ijedten hunyorog.

— Igazad van, kérlek szépen megint. Hátha nagyobb, mint én...?

— És eljegyezze, s elvenne erőszakkal!

Most már kinyújtózik, fölzsabadultan.

— Nem, nem! Nem ismerkedek! Mert a jelekből következtetve, mégis csakugyan, inkább nagy lehet a nő.

— Micsoda jelek?

A nagy diák elpirul. Még a sürű fekete szakálán is átüt a bíbor.

— Tudod kérlek, a levelében, az utolsóban vitriolt emleget... Hogy megles valamelyik utcasarkon és leönt, ha az érzelmei mellett szótlanságul elmegyek... Hát ilyen arzenálja — gondolom — mégse igen lehet egy kicsike, filigrán nőnek, szegénykének.

Oh, Juhász Gyula, de nagyon nehezen boldogulsz a szerelmeiddel, te tüzes húrú hárfa muzsikáló, nagy lyrikus...! A köteteidben jobban, igazabban élsz, ott uralkodol is, mint valami antik despot.

Uj könyvei már előttem, meleg dedikációkkal. S jönnek a többiek mihamarabb, mert az eddigiek kifogytak mind. Most regénytervet forgat, szegedi témát. Hobiart basárol fog inni s aztán tápéi parasztokról. Várom. S várjuk itt még sokan, hívói, igaz becsülői finoman filterált, nagy talentumának. Igéri, hogy küld az írásából Váradnak is, ahová sokszor visszajár az álma, a Holnapos költő fiatal tegnapiért.

P. Gulácsy Irén.

Autogénheggesztési munkáit

ne vigye kontárokra, sem másodkézbe csinaltati, mert sokkal olcsóbban és jobban megkapja

Örlei és Fiedler

autogénheggesztő és témparteipélnél, ahol minden fajta munkákat felelősség mellett végeznek
Száda Episcopul Kadu (Szaroveszky-utca) 9.

FÉRFI ÉS NŐ

A férfi csak addig tud beszélni a nőnek, amíg nincsenek mondanivalói. Amikor már mondanivalói is lennének, a legtöbb csak dadog.

Az élet értelmét a szerelemben keressük, de nem ismerjük a szerelem értelmét sem.

A NŐ egy férfi számára MINDEN lehet; sok számára sohasem lesz több, mint egy nő.

A szerelem olyan, mint a macskakölyök. Vak. De elég egyetlen éjszaka, hogy kinyíljon a szeme.

A nő nem szórakozás, hanem pihenés. Mutató a Nirvánából, fájdalmas zsongás; ópiummámora; hajnali álom. Egy kis csit halál.

A házasság szerelem nélküli unt teher, fáradt közöny, paripa, ami lovas helyett fatuskót visz a lábán. Kaloda, a melyben leszögeznek a lábat, egymáshoz kötik a kezeket és a mell a ragyogó napsütés alatt is szorongással telik.

A szerelem házasság nélküli édes ábránd, illanó perc, amelyből nem lehet eleget gyűjteni, szitára dobott csók, a mi leperereg és mindig ismétetni kell, örök illúzió, amely elkísér egy életet át. Az emberek már véleményyt alkottak. Házasság nélkül szerelmeskednek és szerelem nélkül házasodnak.

Sokszor elveszti a férfi a szívét, amíg egyszer a fejét is elveszti.

Epitáfium hajdan: Meghalt, mert retett. Mostanában: Sikkasztott, mert szeretett. Legujabban: Léderer lett, mert stb.

Párisban a kohó a narkotikum, — nálunk vidéken a kártya, spriccer és a futó kaland.

Aki felejteni akar, az már elfelejtett.

A szerelem a legvégtelenebb birodalom és hatalmas rokonságot tart az Isten-nel. Ha meghuzzák a határait, csak egy ország, amelybe a külellenség minden pillanatban betörhet.

Bárdos László.

nikelezést zománcozást jutá-
nyosan eszközöl

Ezüstözést

KALENDA
cég

Gumi
áru, va-
lamint varrógép
és kerékpárjavító műhely ugyan ott

SCHÖBERL ÁGYAK készen és megrendelésre
kaphatók 3500 leféri

ART KARPITOSNAL,
Str. Cosbuc. (Szalárdi-utca) 9. Rosenzweig palota.
Minden e szakmába vágó munkák tegszolidab-
b árban és felelősség mellett készülnek.

Börgarnitúrák, hencse-
racok, rendelésre és készen is kaphatók.

GIDALI MANÓ
kártyos, Str. Clorogariu (volt Uri-utca) 2. szám.

BERETVAS PASZTILLA a legmakacsabb fejfájást is elmulasztja

Törvénytelen a tanfelügyelőség iskolaépítő adója

Csak önkéntes megajánlást enged a törvény
Minden végrehajtást meg kell feleltetni

Kiméletlenül rójják ki, a legszigorúbban hajtják be az iskolaépítő-adót Bihar-vármegye népétől. Illetve nem adót, csak a d o m á n y t, mert a törvény ilyen címen adót nem ismer, ellenkezőleg szigorúan azt tiltja el, hogy az ismert adónemeken kívül más adózással terheljék a közönséget. Mi figyelemmel kísérjük azt az akciót, amit az iskolaépítés szempontjából a tanfelügyelőség, illetve az iskolaépítő bizottság megindított. Azt helyeselnék is azzal az ösztönözéssel, amivel minden kultúr ember kelaport lenget egy épülő iskola előtt. Minden iskola egy lőkes a világ civilizációjának tökéletesedése felé.

De kérdezzük: miért építenek oda iskolát, ahol elegendő iskola van, minek rengeteg terhet nyomni indoklatlanul olyan népnek a vállára, amely már megtette kötelességét. Az indoklatlan anyagi tcherről feltehető, hogy nincs más célzata, mint a nép elkésztése.

De teljesen jogos és igazságos lenne az iskolaépítés még akkor is, ha megfelelő iskolák már vannak a falvakban, amennyiben a törvény így írta elő, ha a törvényhozás követelné, hogy minden községben tekintet nélkül a meglevő állapotra, iskolákat építsenek.

Azonban törvényes alap híjjával csak a tanfelügyelőség tulajdonságának tekinthetjük azt a nagy iskolaépítési akciót, amely azokban a községekben, ahol két-három felekezeti iskola, de mindenesetre elegendő felekezeti iskola működik, még egy nagy állami iskola felépítésére kötelezik a lakosságot.

Mindenekelőtt pedig áll az a tény, hogy

az adószerű kivetéshez és végrehajtás fogantatásához a törvény nem ad jogot sem az iskolaépítő bizottságnak, sem senkinek.

Mégis hogy lehet az, hogy a falvakban végrehajtás utján szedik be az iskola-adót? Ötlik fel önkéntelen a kérdés. Nem gyön egyszerű a felelet. A közoktatásügyi törvény szerint a képviselőtestület kell, hogy megajánlja az iskola építéshez szükséges összeget. A törvény ismerete el sem várható a parasztságtól, ő jóindulatúan bizik, s jóhiszeműen hiszi el mindazt, amit az „urak” elébe találnak. Ha a jegyző, vagy a tanfelügyelőség kiküldötte úgy állítja be a dolgot előtte, hogy iskolát építeni köteles, mert a törvény úgy rendelést, a vele született törvénytisztelettel hajlik meg a kötelesség előtt.

Ellenkezni, szembehelyezkedni nem mernek azok sem, akiknek aggályaik vannak az előadottak iránt, mert attól a rengeteg vekszatúrától, amiben része lehet különböző cimeken, érthető óvatossággal óvakodnak.

A képviselő-testület tehát megszavazza az iskolaépítési költségeket, aztán pedig a bátrabbja bejön a szerkesztőségbe és panaszkodik, segítséget kér. Holott a képviselő-testület határozata ellen bárkinek felekezeti joga van és a végrehajtás felüggesztése ellen beadott felekezeti nem fog soha eredménytelen maradni.

Mindenki előtt példaképpen állhat gróf Stubenberg eljárása. A gróf ügyvédje letétbe helyezte a reá kivetett iskola-adót, de egyúttal feleletet tett a kir. ügyészségnek hivatalos hatalommal való visszacsúszásán.

Mindenki tudja, hogy épen a magyarok lakta községek kellőképpen gondoskodtak még a rég multban elegendő felekezeti iskoláról. Mégis ezeket a községeket épít megterheltek az iskolaépítéssel, mint ahol sohasem volt iskola.

Aggodalmaskodtunk eleget ennek az erőszakos tervnek kivitele ellen, azonban ügyelünk, a tanfelügyelőség, illetve az iskolaépítő-bizottság hajthatatlanul hajtja az építkezést azokban a községekben is, ahol csak a legerőszakosabb indoklással lehet ráfogni, hogy szükség van rá. A kisebbségi lakosság zsebe ellen mintha tervszerűen menne már ez a hajsz, ami ellen mi hiába emelünk tiltakozó szót, ha a lakosság nem áll törvényes formában a sarkára épen úgy, mint Stubenberg tette, s nem ragad meg minden törvényes eszköz, feleletet, felekezeti határozatok megsemmisítésére.

Ott van a Curtea de Cassaciei a legfelsőbb semmitől, amely nyitott fórum a megadózott közönség megvédésére.

Különbön is a községi költségvetésbe 14 százalékos iskolaépítési költség van felvéve. Ennyivel köteles hozzájárulni minden község, többet nem. Minden további követelés törvénytelen. Ha a képviselő-testület mégis megszavazná, vagy megsemmisítéssel a lakosság felebbeznie meg ezt a határozatot.

Különbön is precedens van egyik nagyváradon képviselői iródjában arra is, hogy a képviselő-testület tagjai magoknak egy-két száz leit róttak ki csupán, ellenben a gazdasági közönséget, iparosokat, kereskedőket anyagi erejükön felül terheltek meg.

Egyetlen védekezési eszköz a lakosságnak: a végrehajtások felfüggesztése elleni kérés, s a képviselő-testület megajánlása ellen. Természetesen csak azokban a községekben, ahol elegendő befogadóképességű iskola vagy iskolák vannak.

Igaz, hogy a közigazgatás annakidején segítséget ígért az iskolaépítkezések keresztülvételéhez. De nem úgy gondolták, el sem képzelték, hogy a lakosságnak törvényen kívüli adózással és főképpen felesleges megterheléssel fogják a kultúra új házait felépíteni. Úgy vélték, hogy nagyobb költséggel segítik elő az építkezést, nem pedig erőszakos adókivetéssel. A közigazgatás tehát megtagadja a végrehajtásokhoz a segítséget a jogos panaszk, felekezeti elutasítás után.

Ott esztendődt adott a törvény még azoknak a községeknek is az iskola építésre, amelyeknek szüksége van rá. Miért hát ez a nagy sietség? Ez a nagy tömegben való építkezés? Még csak a második esztendőben vagyunk. Kiknek sürgős olyan nagyon? És miért olyan sürgős. Ki akar érdemeket szerezni a megye közönségének megadózásával magamagának. A felekezeti iskolák kilencven százalékban biztosan, ha nem száz százalékban, teljesen elegendők a lakosság gyer-

mekeinek befogadására, s ahol ezek vannak, ott teljesen felesleges az állami iskola.

Alljon tehát minden község lakossága előtt a Stubenberg és a három felemlített község példája és ez a magyarázó írás. Aki többet akar tudni, forduljon a vármegyéhez, vagy szerkesztőségünkhöz, s meg fogja kapni az utbaigazító felvilágosításokat.

Peredy György.

LINOLEUM Haas Lipót

legnagyobb linoleum és szőnyeg különlegességi áruház

Főlerakat: ORADEA-MARE

Bulvardul Rogele Ferdinand No. 5.

Lerakatok: CLUJ, TIMIȘOARA.

Mélyen leszállított árak!

Felöltőszőrd gumikabátok

legnagyobb választékban, elegáns fazonban 900-1000

VIASZOS VASZON

prima minőségű gyönyörű mintákban

80 cm. széles mtr.	100.-
100 cm. széles mtr.	125.-
125 cm. széles mtr.	140.-

BŐRVASZON

kárpitosok, kocsigyártók, könyvtörök részére nagy választékban

115 cm széles 115.- Leitől teljebb.

LINOLEUM

szedbnel szedbnel mintákban

70 cm. széles	135.-	Le
90 cm. széles	170.-	Le

padlóbevonásra mintázott vagy parket-linoleum 200 cm. széles negyzetméterenként 237.50 Lei

Kapható 250-300 méter szélességben is.

SZŐNYEGEK

Strapa futószőnyeg 70 cm. széles	96.-
" " 80 cm. "	139.-
" " 90 cm. "	164.-
Agyló szőnyeg „Bouclé”	125.-
Ottoman takaro „Karamani”	1600.-
Két oldal használatos ebédőszőnyeg nagyon szép mintákban 200x300	1730.-

Ezenkívül nagy választék függönyben, fali szőnyegben, labortok, mindenféle gumimarok, tornacipők, sarokcipők, játékaru, gumiharuta stb. stb.

Eladás nagyban és kicsinyben.

MEGSZABADUL

a ruházatkodás minden gondjától, ha

20 heti, vagy 5 havi

részletfizetésre

vásárolja be minden textilszükségletét a

HELLAS

áruforgalmi R. T.-nél

Oradea-Mare, Str. Avram Iancu

(Kossuth-utca) 14 sz. — Telefon 96.

Óriási választék női és férfi szövetekben, vásznak, zejrek damaszlok és mindenféle mosóárúknak, kelengyetekben szőnyegekben stb. stb.

Női pongyoliák már 175 Leitől

Női kabátok . . . 1000 Leitől

Női szövet ruhák . 450 Leitől

legszébb Model áruház Vlahuta (Szent János)-u. 6. sz.

Az összes raktáron levő **CIPŐK** bámulatos olcsó árcsúcsárusítatnak el. Sohasem létezett kedvezőbb bevásárlási alkalom

Selejtes cipőáruház
Szinház mellett

Ahol az arany terem

Látogatás a nagybányai aranytárnákban

(Nagybánya.) Negyven napi esőzés, vihar és vakító villámlások után kivirult Nagybánya igazi koloritja. A közeli három-ezer nyaraló költi a pénzt, a külföldről, az ország minden tájékából idesereglett piktorok állványaik előtt dolgoznak a rég várt napsütésben. Kiránduló csapatok dalolják végig a bársövény zöld hegyek hűvös útait és évezredek bányák mélyén kemény, szilaj kőzetekben csillogva búvik a hideg Arany. Biborban bugygyanó Vért serkent a dolgozó munkáskezek százai-ból, amíg napvilágra kerül a természet sötét poklából a hívogató, rejtelmes kincs, mely verejtékes kenyeret ad a krétaarcu, horpadt mellű seregnek. A gazdagoknak káprázató játékszer, a nő szépségét diadalmasan keretező klenódium a sápadt sárga kő. Vágyakat íkaszító testéből aprózódik a guruló, kerek érem, mely ördögi csengéssel muzsikál a nagy életvásáron és gondtalan gyönyört, szerelmet, átkot és könnyeket ad cserébe. Az arany, itt a föld gyomrában nem gurul olyan könnyen, mint a montecarlói vagy osztrák játékasztalon a croupier keze alatt. Generációknak végtelen sora tapad itt az aranygyomru bányák évezredek történetéhez. Akik felszínre hozzák, életre keltik, azoknak csak porszemé jut a fejedelmi fémből. A porszemecskével együtt morzsolódik le a keserves életük hús-lelke. Az arany itt — születése helyén — csak sovány karajt romboló munkát szakaszt és minden kalapácsütéssel közelebb kopácsolja számukra az örök-sötét tárnát: a sirt, ahol nincs többé sem arany, sem vér, ahol megnevel számukra a bányász-vigasz: Glück auf...!

Nagybánya látogatóinak legtöbbje érzéketlenül halad el az ósrégi bányák mellett. A Kereszthegy csak megkapó panorámát nyújt számukra és alig akad, akiknek kíváncsisága mélyebbre szállana le: oda, ahol százméterek fenekén az aranyat vájják ki kőkorszából, tűrdelek, török, őntik, amíg a sárga folyamból megszülelik a Pénz. Pedig a bányászat kérdése ma politikailag is fölőtte érdekes és aktuális problema Romániában, nem is szólva arról, hogy a históriumok milyen grandiózus fejezetei fűződnek a nagybányai aranytárnák legendás életéhez. A szeszélyes, esős bányai napokon levezítettem az Arany-nál, miután ezideig kölcsönösen nem ismertük egymást. Közvetlen impressziók, szakszerű magyarázatok, történelmi feljegyzések alapján igyekszem rövidre vett képet adni a nagybányai aranybányászat híres múltjáról, a mai viszonyokról, az aktuális bánya-kérdésről és mindarról, ami itten valóban a Vér és Arany körül forgalja egy keserves élet örök malomke-rekeit.

Szent Istvántól — az imperiumig.

A nagybányai aranytárnák multja már rég beutolt nemcsak a magyar históriába, de nemzetközi ismeretek történelmébe. Hivatalos adatok hiányában a keletkezés pontos idejét nem állapították meg. De a nyomok, a leletek, az itt talált eszközök, a római római gyarmatokig vezethetők vissza és Krisztus előtt jóval a rómaiak már virágzó bányászatot teremtettek itten. A magyarság történetébe Szent István korától kapcsolódnak már hiteles adatok alapján a nagybányai aranytárnák. Az első magyar király felesége, Gizella telepítette ide a bányászokat, majd a kunok pusztításai után II. Géza király tette virágzó bányavárossá 1140-ben Nagybányát. Majd ismét a tatár pusztítás jött. De Róbert Károly már újból aranyat bányászott, pénzt veretett itt

és anjou-i Nagy Lajos már privilégiumot adott (Rivulus Dominarum) és 1347-ben Nagybánya már szabadkirályi bányaváros volt, Zsigmond, majd később Mátyás királyok felújították azt és a nagybányai tárnákban virult az élet, hangos volt a munka és szekerek szállították az aranyat, a vert pénzt az ország bel-sejébe.

Ahol az arany terem.

Előzékeny kalauzolás mellett sétát teszünk a bányában, ahol az arany terem. Hosszu és nem olyan mulatságos torlura az, melyen át a rideg kőből — csillogó sárga fém lesz. Régen az érceket vésőmunkával, később tüzelő fejtéssel vágták ki — magyarázza szakszerű kalauzunk a tárnákban. Tessék megnézni ma, hogy megy ez a művelet. A kifejtett ércet, az aranyat tartalmazó kőveket bányakocsikon, csilléken szállítják az érc-törő művekhez, a zúzókhöz. Vagy ötven tízpercnyi „fiszko”, 14—15 éves bányászinas dolgozik itt fűlsikító és idegromboló munkában, mely abból áll, hogy kaliforniai vasnyilakkal apróra zúzzák a nyers és vegyes ércet. Vízrel fölereszlik és a szempillantásig meg nem szűnő zúzások érciszapot, ugynevezett zagyot hoznak létre. Ezt azután osztályozás és feldolgozás céljából a szérek munkájára adják. Laikus meghatározással a szérek villámgyorsasággal lüktető és rázó, különböző csatornákkal beosztott táblák, melyek a nemes fémeket a meddő anyagtól elkülönítik. A nemes ércszemek újból osztályozó vájukba kerülnek, ahol töményítik. Az innen kiemelt és gyűjtött anyagok ezután a Fernezyelen levő hatalmas kohászatba kerülnek. Vörösré izzó sokméter magas, félelmetes kohók állanak itt glédában. Itt történik a tulajdonképpeni kiválasztás. Az érc — hatalmas hőlökön — megsza-badul: kén, ólom, réz és egyéb anyag tartalmától és végre kiizzik a tiszta arany vagy ezüst. Ez volna száraz és igen rövid vonásokban az a nagy és hatalmas munka, melynek árán a bányából kivájt kőből arany vagy ezüst lesz.

Az arany termelés ma és a multban

Jelenleg Nagybányán és környékén, beleértve az állami és magán bányákat, összesen 120000 leu mértékű termelés van. Noha közvetlen a háború előtt is meglehetősen csökkent a fémtermelés — mondotta informatorunk — mégis a nagybányai kerületben egy esztendőben 536 kilogram szinarany és 3672 kilogram szinezüst került elő mintegy 94 millió leunak megfelelő mértékben.

Miért pusztul a fém-bányászat Romániában

Tehát ezekből a végső eredményeket jelző számokból is kitűnik, hogy a bányá-
ipar Nagybányán lesújtóan hanyatlott. Ennek mélyreható s a kormány részéről nagyon is megszívelendő okait egy elismert és kiváló szakember így motíválta: — Mindenek előtt az életbelépett új bányatörvény az, mely az egész országban és így nálunk is végzetesen sújtja a bányászatot. Csak egy rövid visszapillantást teszek, amikor arra utalok, hogy 1327-ben Róbert Károly magyar király olyan törvényt hozott, hogy a föld gyomrában talált arany és ezüst a király, illetve az állam tulajdonát képezi. Hiteles adatok igazolják, hogy ennek következménye az lett, hogy mindenki eltiltotta szerencsés leletét és inkább nem dolgoztak, nem jelen-

tették be a gazdag aranyérceket, mert tudták, hogy a terület közepes váltásdíj fejében a király tulajdonába megy át. A bányászat rohamosan hanyatlásnak indult olyannyira, hogy Róbert Károly ezt a rendeletét megsemmisítette és meghagyta, hogy a szerencsés bányaterület a kutató kezén maradjon sőt a bányajövedelemből való állami részesedést is eltörölte.

Ma Romániában is óriási költséggel és munkával beállított bányák sorsa a lehető legbizonytalanabb. Hihetetlen protekció, anyagi áldozatok és egyéb nehézségek árán juthat zárt kutatómunka esetén valaki koncesszióhoz. A tőkés csoportok éppen a bizonytalan helyzet miatt idegenkednek ma nálunk a bányáipartól. A bányászoktól pedig — akik két kezük munkájával és életük vérével dolgoznak — minden lehetőséget elzárt az új bányatörvény. Új bányákat nem nyitnak, a régiéket pusztítják és a régi bányákat még az a nehézség is nyomja, hogy az új és modern gépeket alig szerezhetik be. De ha már nagy küzdelem és akadály mellett termel is fém a bányamű, előáll egy végzetes nagy akadály. A beváltott fémértéknek ugyanis csak nyolcvan százalékát kapja ki a kincstártól a bányatulajdonos, vagy a munkás, holott ezelőtt a legtermészetesebb dolog volt, hogy a beszállított fém ellenében azonnal a teljes összeget fizették. Ilyen körülmények között beáll a sorvasztó deficit. Amire tehát közel hatszáz évvel ezelőtt rájött Róbert Károly, azt nem tudja ma megérteni a kormány, mely bányatörvényével rombol minden fejlesztést és ahelyett, hogy megkönnyítene a kutatást, a műveltetést, akadályokkal és nehézségekkel teljesen elsorvasztja a bányáipart.

Az arany koldusai

Megközelítően hat-hétszáz bányász dolgozik ma a nagybányai állami és magánbányákban. Férfi, asszony, gyermek zsenge korában indul bányászcsakánnyával, lámpájával le a tárna mélyében. Éjjel nappal folyó keserves robot ez a Mammon körül. Az arany koldusai és áldozatai. Áranyláng sovány bér 50-től 70-leig terjedő napi kereset mellett életüket, egészségüket hagyják ott a sötét tárnákban. A robbantás a kifejtés munkája mellett minden percben a halál leselkedik rájuk. Legtöbbször viz nélkül, tikkasztó szomjúságban folyik ez a munka. Nem érzi a napfény életet adó meletét. A bányász hamar is öregszik, korán hal el. Horpadt mellű, agyon dolgozott asszonyt, sápadt és vöröszemű gyerekeket hozt maga után. Az állami bányáknál most annyival javult a helyzet, hogy gabona és családi pótlékot, kedvezményes lisztet és fát kapnak.

Azelőtt — mondotta az egyik bányász, akivel a Veresvízen elbeszélgettem — magunk is küzdöttünk, béreitünk dolgoztunk. De ma...

Higgye el uralom — kérkedik — hogy tudok a közelben olyan helyet, ahol a patakokban a kavics alatt fekszik az arany. Előttünk a gazdagság. De oda se köpök. Szedje ki onnan aki akarja, de én nem. Hogy aztán elvegyék tőlem.

Ha megtakarítunk valamit — mondja a másik munkás — azt visszük a temető-kezésbe.

Az itteni bányászoknak ugyanis van külön betegsegélyző és temetkezési egyesülete, no meg külön bányászzenekaruk.

— Hol lakadalmokon, hol temetésen muzsikálunk. Vasárnap aztán mulat a munkás. Megiszsa az egész heti borát — egyszerre és rágyujtanak erre az egészszerű, kis naiv dalra, amit följegyeztem.

A bányásznak a hazája
Arany, ezüst között vagyon
Munka után, édes bor közt
Nem kell arany, nem kell vagyon...

Aranytolvajok

Lehetetlen elhaladni a bányászélet két érdekessége mellett. Az egyik a bányák babonás fantáziája a bányarémről, mely a bányász-képzeleiben törpe hosszú ősz szakállú aggastyán. Piros csizmában, zöld sapkában bányamécsessel a kezében. Ha a bányarém-emberke megjelenik, ez veszély, halálhozó robbanást, bányamúlást jelent. A másik az aranycsempészet körül kialakult legenda.

Ma már rég nincs csempészet — mondja nevetve az egyik bányász. A régiak azt nem tartották bűnnek, mert úgy vélték, hogy az aranyat az Isten alkotja a sziklába és azt nem trágyázta, nem öntözte-kapálta semmiféle kertészlegény. Tehát az vehette, aki bírhatta. Elmondták nehány turlángos aranycsempészetet. Ivópohárnak dupla feneké között, furószer-számba csavarva, szájpaddásban hurcolták ki az aranyat. Megtörtént már jó régen, hogy két bányász behatolt egy olyan állami tárna rejtekhelyébe, ahol a kitermelte nyers arany volt felhalmozva. Rengeteg kincs. Már bent volt mélyen a föld alatt, amikor a tárna bejárat beomlott. Ott napig éllen-szomjan feküdtek a föld alatt és csak a véletlenesen múlt, hogy ráakadtak és még életben hozták föl őket.

— Végre deményében — mondják a bányászok, irtózunk mi az aranytól. Amíg élünk kenyeret ad — de az arany készíti meg számunkra korán a koporsót is.

(m. s.)

Heti vagy havi
részletrevásárolhat készen vagy mérték után
férfi és fiú öltönyöket a

„SAS” férfi ruha áruházában
AXELRADÁ-nál, Sas-passage
- Esőköpenyek nagy választékban -

Finom és olcsó áruk

a szomszédok elismeréséért

Rónai & Kohn

(Sas-passage) női és férfi divatruha üzletében
dus választékban kaphatók.

Öcska bőrkabátja új lesz

ha azt rendbe hozatja, áttesteti

FUCHS

Széna-u. és Mihai Viteazul tér sarok
Szezon előtti jutányos árak

Külföldi

Festékek

Lackok

Ecsetek

Ruhafestékek, háztartási cikkek
a legolcsóbbanBenedek Testvérek Utódainál
Str. Nic. Jorga (Zöldfa-utca) 19. sz.

Női és férfi fehérnemű
varrodánkat megnyitottuk
Horvátné és Fenyvesné
kézmunkaüzlet, Str. Teatrului (Színház-u.) 4

Sik Rezső
föltékeny Sik Sári sikerére...

Sik Sári nem csoda gyerek. Okos, nagyon eszes kislány, aki már is tudatára ébredt annak, hogy az ő élete egy külön kis világ, amelynek egyedül ő a kormányzója. Nem pedig az apja, aki szigorúan, sok szeretettel neveli egyetlen kislányát és semmi szín alatt nem engedi meg, hogy fellépjen Nagyváradon.

Sik Sári nem olyan gyerek, akit az apai befolyás eltudna téríteni tervétől. Minden követ megmozgat, hogy az apai tilalmat feloldják és produkálhassa magát Nagyváradon.

— A szívem szakadna meg, ha nem tudnék egy matinéen akárhol máshol fellépni — mondja — Apuka nem enged, mert lestrapálom magam. Ezt hallom mindig, hogy megártana az egészségemnek a szereplés és tessék rám nézni, olyan erős vagyok.

— Mit akarna csinálni, hisz nem is készült semmire — kérdezzük.

— Dehogynem. Tudok jól táncolni, tavaly már fel is léptem itt egy matinéen a fürdőben is. A klasszikus táncokat mind tudom, spiccelni is kitűnően megtanultam csak apukám nem enged fellépni. Egy éjszakát már keresztül is sirtam, megfájdult a szemem, a torkom és mégis. Nem puult meg.

Sik Rezső, a kitűnő pesti művész, az a bizonyos egyetlen apa, akit mi most leplezünk. Hírforrásunk nagyon jó, tulajdon kislánya szolgáltatja az anyagot. Az a kis Sik Sári, akit rövid pár nap alatt mindenki megkedvelt Nagyváradon és talán sokan szívesen is látnák a színpadon, de ha a papa olyan szigorú.

Sik Sári sikerétől fél az apja, Sik Rezső a színész. Föltékeny kis lánya sikerére. Biztosan. Azért nem engedi, hogy fellépjen (Azért irtam ezt is ide, hátha megváragszik Sik Rezső és beakarja bizonyítani, hogy igen is ő nem föltékeny kislánya sikerére...) (—)

CHICAGO OROLOGIOLO OROLOGIOLO OROLOGIOLO

Publicațiune

Se aduce la cunoștința generală că în ziua de 12 August 1925 ora 10 a. m. se va ține licitație în biroul primăriei consultului județean pentru culeptura lucrărilor de reparațiune necesare la edificiul prefecturii județului Bihor.

Condițiunile prevăzute în caietul de sarcini se pot vedea tot acolo în zilele de lucru între oarele oficioase.

Ezennel közhirrre teszem, hogy a vármegyei tisztii főügyész hivatalos helyiségében augusztus hó 12-ik napjának d. e. 10 órájkor a vármegyei székház javítási munkáitainak biztosítása céljából ajánlati árverés lesz tartva.

Az árverési feltételek ugyanotti a hivatalos órák alatt megtekinthetők.
Oradea-Mare, la 4 Iulie 1925.

Oficiul primăriei consultului județean

Hintó- és gyermekkocsigummi-
vicszók

szódavigyarak részére

Gummiárak

kaphatók eredeti gyári árakban:

WEISZ RUDOLF és FIA cégnél

Oradea-Mare, Str. Alexandru (Teleki-utca) 62.

Minden hirdetési eszköz semmitmondó akkor, ha

B-L-E-I-E-R

(Sas-passage)

fehérnemű, harisnya és cipő árát megtekinti.

FESTÉKEK,

lackok, vegyi termékek, háztartási cikkek, nürnbergi ecsetek legjobb és legolcsóbb bevásárlási forrása:

Schönzweig és Beer

nagyáruház, Str. Avram I. (Kossuth-u.) 13

Amerikai- és görög szivacsok
közvetlen behozatalaAnilin-festék
gyári lelakataRuha-festék
különlégességekBUTOROK legolcsóbban
STEINER
butorgyárosnál

Sirada Avram Iancu (Kossuth-u.) 1. Sorozat

Nagy kereskedelmi vállalat

Biharmegye nagyobb helyiségekben u. m.

Érmihályfalva, Nagykároly, Tasnád, Székelyhid, Margitta, Mezőtelegd, Élesd, Balényes, stb. stb.

képviselőket, illetve fiókokat akar felalítani. Csakis helyi illetőséggel, nagy helyi ismeretességgel, anyagi és erkölcsi garanciákkal rendelkező abszolút megbízható személyek ere-
reket a mi a mi kérjük, „BIZTOS EXISTENCIA” jellegével a Helyi Hírlapirodába.

Semmiféle szakismert nem kívántatik!

Bőrönd

és bőrdíszműveit
1871-bevezettem.

A helybeli, általánosan ismert Bőráruipar R. T. gyártmányait tartva, rendkívül előnyös árak mellett, regie-költség beszámítása nélkül tudom azokat árulni.

1856 kat árusítani.

Huzella és Pfaff

RIMANOCZY

műbutor és Parkettgyár R-T. Str. Clujului 117. — Telefon 2-73. sz.
Irodabutorok, műbutorok, I. és II. oszt. parketták. Fenyő és tölgy fűrészárak. — Bervágás gátló. Mindennemű lakat, összeszerelt és szétszedett részekben megrendelésre azonnal szállítunk.

Vas és rézbutort

sodrony ágy-
betét gyárt

Madás

Tudor Vladimirescu (Magyar) u. 18

Sodrony feszítést, javítást stb. stb. vállal.

ujdság

FÖLDI MIHÁLY: Az Élet Tolvája... Lei 120—

Nem vágatta fel a fát a város

*

Három méter fát vettem, mert hiába: főzni még ebben a cudar meleg nyárban is kell és azt mondja az asszony, eredj János (mert így hívnak kérem alászan) nézzél az emberpiacon egy favágót, aki ezt a kis tűzelnivalót felaprósza. De lelkemre kötötte, hogy jól alkudjam vele, mert szűkösen állunk pénz dolgában.

Elindultam a piac felé, de útközben eszembe jutott valami. Megállj csak, megállj János — így dörmögtem magamban — ne menj te favágó után! Hát nem olvastad az újságban, hogy a városházán gondoskodtak mindenkinék a fájáról.

Hát ez igaz! Csakugyan olvastam az újságban, hogy a tekintetes tanács 400.000 leíért felvágatta a város fáját. Teremburáját, János — mondon — hiszen csak te is a városhoz tartozol. Ha a város fáját felvágatták, akkor téged se hagyhatnak ki!

Igy morfondíroztam. Azt gondoltam ugyanis, hogy másképpen nem is lehet, mert 400.000 lei olyan nagy összeg, hogy azért az összes favágók egész esztendőben dolgozhatnak a polgárságnak.

Igy érkeztem fel az emberpiac helyett a városházára és kopogtattam egyenesen a polgármester úrnál. Előbb azt véltem, hogy talán Vostinár főjegyző urhoz kell mennem, de ettől csakhamar visszahétköztem, mert úgy olvastam a lapban, hogy a főjegyző ur ellenezte ezt a 400.000 lejes favágási vállalkozást, no, ilyen rossz barátja hát ő a város közönységének, nem szíveli, hogy a mi fánkat is felvágják, ha már ők sok taxát fizetünk. Ezért jelentkestem mindjárt a polgármester úrnál. (Hogy fog örülni az asszony, ha megvizsem neki a hirt, hogy adó fejében felsprózzák a fánkat.) A polgármester ur nyájasan fogadt, aót mikor a nevemet megmondtam, még le is lételett. Talán már hallott róiam valamit? Persze, jön a közszégi választás és ilyenkor inkább kezelnek a polgárokkal. Kikérdezte, hogy mi járban vagyok és nagy szemeket meresztett, mikor előadtam a kívánságomat. Először úgy láttam, mint a jóleseti volna neki az én egyszerű halálkódódom amiatt, hogy ilyen alafiságosan gondoskodnak a városi lakosságról, de aztán elborult a homloka.

— El kell rontanom a rezsénységét, Nagy János ur — felelte a polgármester ur — mert nem az egész város fáját, hanem csak a városháza, meg a köztisztviselők fáját vágatjuk fel a 400.000 leíért. A magánember tovább is a saját költségén vágatja fel a fáját.

— Nem vagyok én magánember nagyságos uram — válaszoltam — adózó polgár vagyok én, beletartozom én a városba.

— Nem úgy értem, — mondta a polgármester ur — hanem, hogy csak azt a fát vágja fel a vállalkozó, amivel a városházát, meg az iskolákat fűtik.

Mintha főbékőlitottak volna. Oh, de nagy malta barom vogy te János — így kihoztam magamat — már megint mitféle számárságot csináltál.

— Azt gondoltam — dadogtam — hogy tetszik tudni... az a négyszázezer lej... az olyan tengersok pénz... azért annyi fát lehet felhasználni... hogy nem hiszem én, hogy az idén annyi új városházát, meg új iskolát lehetne építeni, amennyi bele való fa azért a 400.000 leíért kijön a fűrésztől...

De mikor ezeket mondtam, a nagy restelődéstől már az ajtóig hirtáltam. A polgármester ur barátiságosan mosolygott reám, de ez csak annál nagyobb zavarba hozott. Örültem, amikor az utcán voltam és szomorúan ballagtam az emberpiac felé, hogy favágó után néztek. Közben nagyon sajnáltam azokat a tisztviselőket, akiknek ezen a télen is a városházán kell dolgozniuk, mert nem tudom, hogy fogják kibírni a szobákban azt a pokoli meleget, amit az a sok tűzifa fog csinálni nekik, amit 400.000 leíért fognak felvágni.

Nagy János,
adófizető polgár.

* Bomba 6 lei az Eldorádóban.

Újra maximálták az árakat

Nem a sajtó, hanem az indokolatlan drágaság az oka a hatósági közbelépésnek. — Kávésok és vendéglősök küldöttsége.

A nagyváradai sajtó néhány nap óta intenzíven foglalkozik a hatóságoknak azzal az akciójával, amely Nagyvárad olcsóbb élelmézését célozza. A városi hatóságok közbelépésére a közönség köréből történő és egyre szaporodó felszólalások adtak impulzust. Az a körülmény, hogy az erdélyi városok kávéházi és éttermi árai lényegesen olcsóbbak, végre is arra indította a városi tanácsot, hogy ismételtlen bevezesse a maximális árakat. Maximáló joga a helyi hatóságoknak csak a vendéglőkre vonatkozik, éppen ezért a kávéházak esetleges árdragításait más hatósági ellenőrzés fogja kísérni. Az elmérgesedett és a fogyasztók közönség szempontjából joggal keserű helyzetre érdekesen mutat rá ez az alább következő panaszos levél, amelyet egy tisztviselő intézett dr Vostinár Jánoshoz, mint az árvízsgáló bizottság elnökéhez és a melyet Vostinár János közlés céljából a sajtó rendelkezésére bocsájtott.

Nagyságos árvízsgáló bizottsági elnök ur! Örömmel üdvözlöm önt. Elnök ur a kávéházi és éttermi árak szabályozó munkájának megkezdésében s adja Isten, hogy siker koronázza működését, mert egy normális kereső ember ma nem térhet be kávéházba, vagy étterembe, olyan szemérmetlenül méregdrága árak vannak. Például egy liter tej 6 lei. Egy kávéhoz kell egy és fél deci tej = 90 bani, kell 75 bani cukor, kell 1 lei 25 bani fekete kávé. Ez összesen 2 lei 90 bani. Nos, miért kell ezért 12 leit számítani? Hát 200 percentes haszon nem elég? Mert akkor is kávé 8 lei lenne. Miért szabad egy pohár tejért 9 leit venni, mikor ez csak 90 baniba van netto a kávésnak. Tovább megyek: ma a tojás — drágán számítva — darabja 2.25 bani és mégis két tojásért 14—18 leit vesznek. Egy kiló vaj 100 lei s mégis egy 2 és fél dekás kisadag vaj 7—8 leibe kerül a kávéházban. Hát 2.50 lei mellett nem lenne elég 2.50 haszon? Egy pohár málnaszörp 18 lei, holott egy kiló 40 lei. Egy kis pohár szörp tehát benne van a kávésnak 3 leibe, a szóda 1.50 lei, tehát 4.50 és mégis 18 leit kérnek érte. Pedig a szegény tisztviselő nem ihat mindig pezsgőfröccsöt, de szeretne néha egy kis málnaszörpöt inni. Egy pár virslit vagy egy kis sonkát megenni kész veszedelem. Ugorkáért 5—6 leit kérnek, mikor a piacon két ugorka egy lei. A gyümölcs hatszoros árába kerül. Egy kis vendéglő-főzelékért 10—14 leit kérnek, mikor egy kilogram zöldbab 3 lei. Istenemre mondom, hogy egy szelet fagylaltért 15 lei is sok, pedig többbe kerül. Mindez borral való nélkül értendő, a mi legalább négy lei még. Egy citromos limonádé tehát 15 lei + 4 lei: 19 leibe kerül. Elég hozzá egy fél citrom 1.50, 1 leíért cukor és 1 leíért szódavíz.

Nagyon helyes, ha valamit tesz már a főjegyző ur, a közönség halálja jár érte Teljes tisztelettel stb.

Ilyen és hasonló tartalmú levelekre hivatkozott dr Vostinár főjegyző, amikor a szombati tanácsülésen javaslatot tett az árvízrevízió megejtésére. A városi tanács a javaslat alapján a következő ármáximálásokat léptette életbe:

Egy pohár tej 7 lei, bouillon leves 7, husleves 4, Mayonaise 26, szósós tojás 18, töltött tojás 17, 100 gram sonka 25, 50 gr. szalámi 18, 2 darab sardínia 18, 2 főtt tojás 9, rántotta 12, sonka tojással 34, omlett (2 tojásból) 12, sajtos omlett 13, sonkás 14, főzelék borjufeltéttel 14, sertéssel 15, marhagulyás 16, borjú 16, sertés 18, két töltött karalábé 18, marhahus szósszal 13—15 lei, sertéssült 18, borjúmáj 16, csirkepaprikás 36, liba 35, kacsa 33, rostélyos 21, marhassült 17. Egy menü, mely áll: leves, borjussült

vagy főzelékfeltéttel, térsza 25 lei tiszték és köztisztviselők számára. Két darab töltött palacsinta 12 lei, főtt térsza 8, saláták 5—2 lei. Az árakban benne vannak az illetékek és a kiszolgálási díj.

A tanács ezt az étlapot, mely mérsékléseiben különös figyelmet tanusít az iránt, hogy a tisztos polgári hasznát minden cikk-nél biztosítsa, teljes egészében elfogadta. A tanácsülésen jelen volt Peter Julian generalinspektor is, aki élénk figyelemmel kísérte a tanácskozást és maga is osztotta a tanács véleményét.

Közvetlen a tanácsülés után Färnich Zoltán kávé, vezetésével küldöttség jelent meg dr Bucico polgármester és dr Vostinár főjegyző előtt. Färnich kávé, a Royal kávéház társbérleje volt a szónok, aki a sajtót okolta azzal, hogy turbulenzlomból valótlanságokat és el nem mondott kijelentéseket adott nyilatkozatként a polgármester és a főjegyző szájába.

— A nagyváradai lapok voltak azok, — mondotta a kávék szónoka, amelyek turbulenzlomból olyan szavakat adtak a polgármester ur és a főjegyző ur szájába, mintha mi volnánk a város veszedelmek. Nem hisszük, hogy uzsorásoknak neveztek volna a hatóságok bennünket. Eddig a kávék és vendéglősök a maximális árakra csak ráfizettek. Az új máximálások tönkre teszik ezt a szakmát, éppen ezért eleve tiltakozunk. Hiszük, hogy az újságok vaklárájának a tanács nem ül fel. Ha mégis máximálnának, mi elhárítjuk a felelősséget. (?)

Färnich kávé ezek után még kijelentéseiben hangsúlyozta, hogy a máximálások bizonyosan rosszak és nem lehetnek igazságosak, mert az érdekelt kávék és vendéglősök nélkül történtek az ármegállapítások s utalt arra, hogy nyilvános helyiségek reprezentálják a város nívóját...

A sajtót ért vádaskodást nem mi, hanem dr Bucico Coriolan polgármester és dr

Dorian Terrasse és Dorian filmszínház

9 órákor

3, 5 és 7 órákor

Vasárnaptól - keddig

Szenzációs keltős műsor

A megtért bűnös

Dráma 6 felvonásban

A főszerepben JACK HOLT

Dorian film!

Íjabb Sherlock Holmes

Kacagtató burleszk 6 felvonásban

A főszerepben: MALEK (Buster Keaton)

Rendes helyérek!

Az előadások, a műsor hosszúságára való tekintettel, pontosan kezdődnek.

Jön: Jön: Jön:

Viharmadár

A film, amely mindenkinek tetszeni fog

Gyermek hintőpor, krém, szappan, csak a Höfer-féle a jó

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Vostinar János főjegyző utasították nyomban azok elhagzása után vissza.

Dr Bucico polgármester válaszában kijelentette, hogy nem a hírlapi cikkek, hanem a közönség köréből beérkező rengeteg panasza alapján tüzték napirendre az árak maximalizálását, amely már meg is történt. A városi tanács az árak megállapításánál figyelembe vette az összes körülményeket s egyedül az igazságosság vezette. Az új árak biztosítják a polgári hasznót, azok bevezetése és betartása nem lesz kellemetlen. Az árakat uniformizálták, azok mindegyik egyformák. A büntetések is egyformák lesznek, ha nem tartatnak be.

— Ismétlem, — mondotta a polgármester, — hogy a közönség nyugalmát helyre kellett állítani s ennek meg lesz önökre nézve is — fordult a szónok felé — az az erkölcsi eredménye, hogy nem fogják önöket uzsorásoknak tekinteni. Később, ahogy a körülmények diktálják, ismét szó lehet a revízióról. Ez a revízió a gazdasági körülmények alakulása szerint lehet méréselkelhető, vagy áremelő tendenciája.

Dr Vostinar szöveget még a küldöttséghez. Kijelentette, hogy az újságok nem túloztak. Az utóbbi hetekben a piaci viszonyokhoz képest oly magasak voltak az árak, hogy a hatósági közelbelésnek, miután maguktól egyetlen vonalon sem mérsekldöttek, be kellett szükségképpen következnie.

Mennyi pénze van a Rimánóczy-alapnak

A számvévségen nagy munka folyik. Készülnek a zárszámadások. Szűcs Géza főszámvévo nagy bönne ül a hatalmas könyvekben. Nem hiszik, hogy akad rajta kívül ember, a ki el tudna igazolni a számkok örvényében, a miből a zárszámadásokat ki kell kottolni.

Kiváncsiak voltak ez alkalommal, hogy mennyi pénze van a Rimánóczy-alapnak. Elvégre olyan óriási értéket hgyott rája Rimánóczy Kálmán a szegényekre, hogy akárhogy gazdálkodnak is vele, abból jutni kellene a pauperizmus enyhülésére. Vajon lehet-e már álmodni a szegényhiz felépítéséről, amire Rimánóczy Kálmán gondolt. Gyűlnek-e a milliók erre a célra e hatalmas komplexumból. Hiszen a szegényeknek juttatott tízmilliót kívül a Rimánóczy-jövedelemből karitatív célokra egy fillért sem kellene.

Bele réztünk tehát a könyvekbe és megdöbbenne láttuk, hogy a Rimánóczy-alap összes tartalékait pénze 310.000 lej, amely három nagyváradai intézetben van elhelyezve. Az ideji jövedelemből is tartalékot már valamit a városi pénztár ugy, hogy összesen körülbelül 550.000 lej pénze van a horribilis vagyonnak. Ez a neveltséges összeg gyűlt egybe ama tizenöt éstenél alatt, amikor a Rimánóczy Kálmán felbecsülhetetlen vagyonát Nagyvárad szegényeire hagyta. Mi nem kutajuk most az okát, hogy kinek a rossz gazdálkodása lanyhára, helytelen várospolitikája és előrelátásnak hiánya az oka annak, hogy ez az alap ezt a félébáborított csekély összeget tudta eddig tartalékolni az alapító átl megjelölt célra, de azt láttuk, hogyha ez tovább is így megy, akkor ebben a húsz évben a szegényhiz felépítésére gondolni sem lehet.

Precziósz **FOGASKERÉK** gyártás, Sír. Alexandru 48

Nagymennyiségű finom színes férfi ingek majdnem félárban kerülnek eladásra Weisz és Kardos Központi Áruházában. Bulv. Reg. Ferdinand sarok Moskovits-palota

* A Püspök-fürdőben vasárnap népi ünnepély, jazz-band, tánc a nagy teraszon.

Tegnap egész Erdélyben beszüntették a földosztó munkálatokat

Mult héten közölték az erdélyi lapok, hogy a földreform következtében szükségessé vált műszaki munkálatoknál foglalkoztatott mérnökök nevében Maxim földmérőszövetségi elnök beadványban fordult a földmívelésügyi minisztériumhoz. Maxim arra kérte a minisztériumot, hogy a mérnökök munkája fejében járó s mintegy másfél évre visszamenőleg hátralékos összegeket legkésőbb július hó 20-ig fizessék ki.

A földmívelésügyi miniszter a tartozásokat a földmérőszövetség sürgetésére sem fizette ki, mire a mérnökök tegnap egész Erdély területén s így Biharban is beszünt-

tették az agrárreform körüli munkálatokat. A munkabeszüntetés indokolásul a mérnökök azt mondták, hogy nincsenek anyagi eszközeik a földmérések folytatására.

Érdekes, hogy a kormány csupán Biharban több mint két millió lei fizetéssel tartozik a földmérőknek.

A műszaki munkáknak a mérnökök részéről történt kényszerű beszüntetése csak növelni fogja azt a bizonytalan helyzetet, ami a földek kisajátítása következtében évek óta csökkenti a gazdálkodás produktivitását.

Királygyilkosság tervével vádolják egymást a szerb pártok

A jugoszláv helyzet azzal, hogy Radics parasztpárti vezér behódolt Pasicsnak, nemhogy tisztázódott volna, hanem még kuszáldott. A horvát tulzók, az u. n. Zajednica el vannak keseredve Radics páfordulása miatt. De még dühösebb Pribicevics Szvetozár volt miniszter az u. n. disszidens demokrata vezér. Pribicevics — a leghírhedtebb magyarfaló egész Szerbiában — tudvalevőleg tavaly szövetkezett Pasicssal a horvát parasztpárt ellen és ezen a révén. közoktatási miniszter lett. Most, hogy Pasics kilékölt Radicssal, egyszerűen felmondta a barátságot Pribicevicsnek, aki kénytelen volt kilépni a kormányból. Pribicevics most tájékoztatja a dühötl. Tegnapelőtt pártja Belgrádban négyülést tartott és ebben többek között megismételte azokat a már nagyon sokszor elmondott vádakait, hogy Radicsék megbízhatatlanok, hogy nem jó hazafiak és minden órában változtatják politikai magatartásukat, maga Radics István a legmegbízhatatlanabb politikus, akivel életben találkozott. A Pasics-féle radikális párt magatartására vonatkozólag azt mondotta Pribicevics, hogy a legesonyább politikai csalást követték el vele szemben, ami megcsufolása minden politikai morálnak és megcsufolása anak a szerződésnek, amelyet ő a radikális párttal kötött.

Szemére veti Pribicevics a radikálisoknak és különösen dr Markovics Lázárnak, hogy a király személyét belevonták a napi politikába. Egyebet is csináltak a radikálisok, amit ő eddig nem akart nyilvánosságra hozni, de most elérkezettnek látja az idejét, hogy ezt tudassa a közvéleménnyel. Állítása szerint

1924 januárjában, amikor egy ízben folytatt Zagrebban tárgyalások a radikálisok és Radicsék között, akkor a radikálisok két kiküldöttje Gyurics és dr Janjics Vója ugyancsak a király személyével s a király személyes kívánságával érveltek, hogy Radicsot rábírájk a megyegyezési szerződés aláírására. Janjics Vója Pasics, egyik híve és alvezére annyira ment, hogy kijelentette a tárgyaláson: Ha a király nem hajlandó elfogadni az általuk megkötött szerződést, akkor a radikálisok mód-

ját fogják találni annak, hogy erre rákényszerítsék, szükség esetén meg is öljék.

Pribicevicsnek erre a szavaira tiltakozó megbotránkozás zugó moraja tört ki jelenlévő radikálisok köréből és alig engedtek tovább szóhoz jutni a vádaskodó pártvezért

Amikor Pribicevics szóhoz jutott, megismételte mindazokat a közhelyeket, a melyeket az utóbbi időben beszédeiben és sajtójában a radikálisok és Radicsék ellen elhelyezett, végül arra hivatkozott, hogy Radicsék a radikálisokhoz való hűsége csak addig fog tartani, amíg a Zajednica nem kezd erősebben működni. Amint a Zajednica megint a teljes horvát függetlenséget követeli, akkor Radicsék még vérmesebb jelszavakat fognak a közvéleménybe dobni.

Zágrábból jelentik: A horvát egységpárt vasárnap Zagrebben értekezletet tartott, amelyen dr Markovics és különösen dr Trumbics Ante hosszabb beszédekben ismertették a helyzetet.

Dr Trumbics szerint a horvát parasztpárt elhagyta zászlaját, amelynek megvédése most a Zajednicára marad.

Szívbetegség és érelmeszesedésben szenvedők a természetes „Ferenc József” keserűviz használata által könnyű és pontos bélműködést érnek el. Klinikai vizsgálatok igazolják, hogy a Ferenc József víz, a véredények megbetegedésénél is kitűnő szolgálatot tesz. Kapható gyógyszerárakban, drogériákban és fűszer üzletekben. 2

* Biharfüred (Stana din Vale.) Klimatikus gyógyfürdő és nyaralótelepen a szezon július 1-én kezdődik s szeptember hó 15-éig tart. Vasutállomás Beius (Belényes) Biharfüred 1160 méter magasban ösfenyvesek közepén fekszik. Interurbán telefon, fürdő, napfürdő, tennisz, torna, háláslovak.

* Filz-modellek minden színben érkeztek. Moskovits Etelka.

Atlantic nyári mozgó

4, 6 és 9 1/4 órákor

Apolió mozgó

3, 5, 7 és 9 órákor

Ma vasárnapelőször

A párisi rongyszedő

Hatalmas társadalmi dráma 6 felvonásban

A főszerepben: **KOLINE**

Tárgyalják az utlevél-panamát

Bukarestből jelenti a Rador: Tegnapra volt kitűzve az utlevél-panama perének a tárgyalása, amelyre be volt idézve Franasovici volt belügyi államtitkár is, aki azonban nem jelent meg. Helyette Valjeanu ügyvéd bejelentette, hogy a volt belügyi államtitkár azért nem jelent meg, mert megidézését törvénytelennek tartja. Franasovici nem ültethető a vádlottak padjára, mert az eljárást ellene a vizsgálóbíró megszüntette. Brinberg ügyvéd rámutatott arra, hogy még akkor sem köteles a volt államtitkár megjelenni, ha tényleg vád alá kellene is helyezni, mert a miniszteri felelősségről szóló törvény alapján el kell különíteni az ügytől. Mineulescu ügyész felszólalása után a bíróság kimondotta, hogy hétfőn hirdeti ki határozatát.

Ugyanakkor hirdeti ki Filipovici fővádlott szabadlábrahelyezése ügyében hozott döntését.

Juhász Gyula egy tápéi parasztház vendége

(Babits Mihály félvétele.)

ÚJ DONSA GOK

A hadügyminiszter Nagyváradon. A városban a hadügyminiszter tegnap Nagyváradon tartózkodott és szemlét tartott a helyőrség fölött.

Ujságírók gyűlése. Az Erdélyi és Bánati népkisebbségi újságírók országos szervezetének nagyváradi csoportja ma, vasárnap, július 26-án délelőtt 11 órakor közgyűlést tart a Kereskedelmi és Iparkamara (Str. Alexandrij, Teleki-utca 11. sz.) közgyűlési termében. A tárgyak fontosságára való tekintettel a tagokat föltétlenül megjelenésre kéri az elnökség.

Hatvanöt millió aranykoronát kapott Románia. Bukarestből jelenti: Eftimiu Antonescu aki az osztrák-magyar bank likvidációs-bizottságában képviselte Romániát, tegnap hazaérkezett. A delegátus magával hozta a Romániának járó alábbi összegeket: 17000 dollárt, 32000 font sterlinget, 1.1995000 francia frankot és 69000 font értékű osztrák értékpapírt. Románia eddig a likvidációs összegből 65 millió aranykoronát kapott és még 5 milliót fog kapni. A legközelebbi tanácskozást januárban tartják.

Egy méter selyem ingzeppír 75 kimintázásban 160 lei helyett 115 lei, míg a készlet tart Kovács Testvéreknél Sas-passage.

A Sentinella beszüntette megjelenését. Egy évvel ezelőtt Negulescu Athanáz képviselő „Sentinella de la Vest” címen napilapot indított Nagyváradon. A lap szerkesztési és fenntartása körül Negulescu képviselő szíves és lankadatlan munkát fejtett ki és nem rajta mult, hogy a lap mégis nem tudta leküzdeni a prosperálás nehézségeit. Az újság néhány nappal ezelőtt beszüntette megjelenését és előreláthatóan az őszi parlamenti ülésig nem is fog újból megjelenni.

Elszabadult a csodamajom. Budapestről jelentik: A városi régi orfeumban hetek óta egy Tarzán nevű csodamajommal végeztenek nagyszerű produkciókat. A hatalmas orangután a modern embert utánozza s ez a produkció az orfeum vonzó pontja. Tegnap este a hatalmas állat valamitől ideges lett, elszabadult, berohant a nézőtérre és rettenetes ordítással fel akart rohanni a színpadra. Apolónnak sikerült az állatot lecsendesíteni.

Egy méter ajur grenadin 300 lei helyett most 175 lei, míg a készlet tart, Kovács Testvéreknél Sas-passage.

Janovics meghívása Budapestre. Kolozsvárról jelentik: Szabó Kálmán, a budapesti Unió színházak megbízottja felkereste dr. Janovics Jenőt, a kolozsvári Magyar Színház igazgatóját és meghívta Budapestre az Unió-színházak igazgatójának. Dr. Janovics két napi haladékokat kért a válaszára.

Hajlázás. Popa Mihai váradszőlősi jegyző 62 éves korában elhunyt. Temezése vasárnap délután 3 órakor lesz Szőlőfőn s onnan a velencei görög keleti temetőbe lesz örök nyugalomra helyezve. „Kezgyelet.”

Egy méter crepe de chine minden létező színben 580 lei helyett 425, míg a készlet tart Kovács Testvéreknél, Sas-passage.

Lángba borult három petróleum-kut. Bukarestből jelentik: Gura-Olteniú községben három petróleum-kut kigyulladt. A tűz pár perc alatt oly hatalmas méreteket öltött, hogy a lakosság elmenekült a községből, amelyet teljesen elborított a füst. Az égő petróleum kutakat megközelíteni lehetetlen, s így mentésre sem lehet gondolni. Bukarestből katonaságot vezényeltek ki, akik a tüztőlósággal együtt igyekeznek megakadályozni a tűz áttérjedését a szomszédos kutakra. Az égő petróleum-kutak a Creditul Minier tulajdona.

Nem szabad megváltoztatni a kisebbségi lapok címét. Bukarestből jelentik: A bánati hatóságok hónapokkal ezelőtt beadványt intéztek a belügyminiszterhez, hogy a bánati magyar lapok címét romanizálják. A belügyminiszter a napokban válaszolt a temesvári hatóságoknak és megtiltja a belügyminiszter a kisebbségi lapok címeinek megváltoztatását.

Egy méter georgete minden létező színben 330 lei helyett 265 lei, míg a készlet tart Kovács Testvéreknél, Sas-passage.

Az utazók mintakollekcióját nem váromlják többet meg. Dr. Fried János, a Csarnok titkára felterjesztéssel élt a városi tanácshoz az ellen a lehetetlen uszus ellen, hogy az utazók mintakollekcióját mindannyiszor elvámolják, ahányszor azzal megérkeznek a város területére. A városi tanács a panaszt magáévá tette és elhatározta, hogy az utazói-kollekciót kiveszi a kötelező elvámolás alól és erről értesíti a végrehajtó közegeket.

Vasárnap este 9 és fél órai kezdettel Alföldyék tanciskolájában Parcul Traian (Széchenyi-téri kiosk) összegyűlő kolon lesz.

Egy méter mosott vászon fehérneműre alkalmas 52 lei helyett 43 lei, míg a készlet tart Kovács Testvéreknél Sas-passage.

Szabadlábra helyezték a gyilkossággal vádolt bélfényéri családot. Megírta a „Nagyvárad”, hogy a Tenke melletti Bélfényéren Szabó József gazdálkodó négy fia segítségével meggyilkolta Biró Sándor földművest, akivel régen haragot tartott a Szabó-familia. A csendőrség letartóztatta az apát és négy fiát és eljárás indult a korcsmai verekedés minden szereplője ellen. Mert természetesen ez a gyilkosság is korcsmai verekezéssel kezdődött. A meggyilkolt Biró Sándor — mint ahogy a letartóztatott embereknek a vizsgálóbíró előtt felvett vallomásokból kitűnik — az elmúlt két év alatt hétszer verekedett összes ifj. Szabó Józseffel, mert ez elszertette szeretőjét. A verekedést most is Biró Sándor kezdte, aki most szembe találta magát az egész Szabó familiával. Bicskával és hatalmas dorongokkal indult meg a harc a korcsma közönsége és a Szabó család között. Ifj. Szabó József a verekezés hevében egy vasbottal vágta fejbe Biró Sándort, aki nyomban meghalt. Dr. Palánkay vizsgálóbíró tegnap hallgatta ki a gyilkossággal vádolt apát és négy fiát. Beigazolódtott, hogy egyedül ifj. Szabó József a bűnös, mert az ő hatalmas ütése küldte a másvilágra Biró Sándort. A többieket szabadlábra helyezte a vizsgálóbíró, csak ifj. Szabó József maradt fogva.

Egy méter eponge 110 lei helyett most 68 lei, míg a készlet tart, Kovács Testvéreknél Sas-passage.

Ernyős gyermek kocsik SZÖKÉNÉL

2200 — Leitől

Dollár és lei megtakarított készpénzt magyar mezőgazdánknál, a magyar gyár-iparban és magyar árukereskedelemben heti 3% kamattal gyümölcsözteti Magyarországi békebeli legtekintélyesebb, tökéleg-erősebb és legmegbízhatóbb bankja: a Róth Bank Váltó-Osztálya Budapest, Vilmos-császár-ut 45. Bankpalota. Alapítási év: 1906. Üzleti forgótőkéje: 1 millió arany korona.

Sok pénzt takarít meg, ha szükségleteit a HAJNAL és RÓZSA cégnél szerzi be. Szövet, vászon, paplan

Ki lehet futballbíró? A futballbírók országos egyesülete úgy határozott, hogy csak azokat a futballbírókat veszik fel a szövetség tagjaivá, akik legkésőbb július 29-éig tagdíjukat befizetik, személyi íveiket és két fényképet beadják az illetékes alosztály titkárnál vagy pénztárnál. Aki ezen kötelezettségének eleget nem tesz, azt törlik a bírók névsorából és megfosztják képesítésétől. Ez ügyben és a bírókat érdeklő több fontos kérdés megbeszélése céljából a nagyváradi bírótestület ma, szombaton este 7 órakor a szövetség helyiségében értekezletet tart, amelyre az összes bírák megjelenését kéri a vezetőség.

A legbiztosabb és legjövődélmezőbb tőkebefektetés! Dollár és román lei megtakarított készpénzt kihelyezi budapesti bérházakra, gyártelepekre és magyarországi mezőgazdasági nagybirtokokra I. helyű jelzálog biztosítékkal évi 30% kamattal melllett Magyarországi békebeli legtekintélyesebb, tökéleg-erősebb és legmegbízhatóbb bankja: a Róth Bank Jelzálog Osztálya Budapest, Vilmos császár-utca 45. Bankpalota. Alapítva 1906. évben. Szóbeli és írásbeli felvilágosítással szívesen szolgálnak Romániában fennálló bankképviselőink.

Nyári estéken, amikor keresünk egy lugast, egy árnyas lankást, ahol megpihenhetünk, egy kellemes sétát, vagy egy szórakoztató kocsit kivisz a Mária-villába (Erdélyi Miklós volt színgazdától szőlőjébe.) Ha telefonon (175 szám) előre jelezzük, hogy jövünk, a legizletesebb és legjobb vacsora vár bennünket. Ideálisabban sehol ma Nagyváradon az estét eltölteni nem lehet.

* **MA MÁR MINDENKI TUDJA, HOGY ALKALMI ÁRUHAZAM ARULNAK OLCÓSÁGA UTÓLÉRHETETLEN! ELADÁS A FŐ ÜZLETENBEN KÜLÖN HELYSÉGBEN !! BARNA JENŐ, SRT. REG. FERD. 3. SZÁM.**

* **Felhívás a Géptulajdonosok Szövetségének tagjaihoz.** Felhívjuk tagjaink figyelmét az Alispán urnak kiadott körrendeletére, mely szerint az üzletben levő gépek ellenőrzéseit ezentul csakis az 1923. évben megjelent Decret Regal 4205—923. sz. igazolvánnyal felruházott Igazgatóságok kiküldöttjei fogják a jogos díjak ellenében megsejteni. A Géptulajdonosok Szövetségének Igazgatósága.

* **Egy méter tiszta gyapju nőiszövet 420 lei helyett 300 lei, minden létező színben, míg a készlet tart Kovács Testvérek**

A Legszebb paplanok HAJNAL és RÓZSA cégnél készülnek, negyektár, átalakításokat elvégzünk

* **Az 1907. évi hadkötelesek figyelmébe.** A „Legeszi Regulamentul pentru recrutarea Armatei” 22. szakasza értelmében felhívom az összes 1907. évi születésű ifjakat, akik Oradea-Mare városában állandó tartózkodással bírnak, hogy az előkészítő lajstromba leendő felvételük végett f. évi július hó 27-től augusztus hó 1-ig bezárólag mindennap d. e. 9—1 óráig a katonai ügyosztálynál (Városháza II. em. 32. sz. szoba), a törvényes következmények terhe alatt multhatatlanul jelentkezzenek. A fenti évfolyambeli ifjak jelentkezésük alkalmával a következő okmányokat tartoznak magukkal hozni. 1. Állampolgársági bizonyítványt. 2. Születési anyakönyvi kivonatot, akik nem Oradea-Mare városban születtek. 3. A bejelentő hivatal törzslap másolatát. Oradea-Mare, la 24, Julie 1925. G. Selesiu, subseful antistiei or.

* **Lengyel Vilmos és Hollós Juci három estén át vendégzerepelnek a színházban.**

* **Dollár és lei átutalásokat kamatozó folyószámlái betétszámlára elfogadják és azt teljes vagyoni felelőség mellett — évi 36% kamattal gyümölcsöztetik Magyarországi békébeli legtekintélyesebb, tökéleg-erősebb és legmegbízhatóbb bankja: a Róth Bank Folyószámla Osztálya Budapestben, Vilmos császár-ut 45. Bankpalota. Alapítási éve: 1906.**

ZONGORÁK részletfizetésre kaphatók STERNBERGNÉL, Bul. Regele Ferdinánd 14.

* **A munkaszüneti törvény sérelmes intézkedései és a végrehajtási rendelkezések törvénytelenégei ellen a szakszervezeti munkásság érdekelt csoportjai (az alkalmazottak, borbélyok, sütőmunkások) a szakszervezeti tanács közreműködésével naggyűlést tart f. hó 27-én délelőtt 10 órakor az új Munkáshozban.**

A legszebb Damaszt asztalneműekben és választék HAJNAL és RÓZSA vászon és női divatruházban.

Darvas harisnyát legjobbak!

1000 leies pályázat

Nem párbajra hív,
Nem tetemre hív,
hanem

rádamrahív

Aki nem fejt meg

1000 lei jutalomban részesül

Olvassa fordítva!

LEGUJABB

A riff-kabilok elkerülik az ütközetet

Páris, július 25. A riff-kabilok tervezésén a hegyek közzé visszahúzódnak, kikerülik a találkozást síkságon a franciák

kal. Francia bombavető bombázzák a kabil falvakat.

Constantinescu földmívelésügyi miniszter a pápánál és Mussolininál.

Bukarestből jelentik: Constantinescu földmívelésügyi miniszter külföldi útján a napokban Rómába érkezett. A földművelésügyi miniszter kihallgatáson fog jelentkezni a pápánál és Gasparri bíborosnál, a kiket a konkordátum ügyében fog felvilá-

gosítani. Constantinescu azonkívül Mussolininál is jelentkezni fog, akivel a román kincstári bevételek ügyében fog tárgyalni. Az Adeverul szerint Constantinescu „néhány főpap hazafiatalan magatartását” is szóvá teszi.

Puskatüz a román-bolgár határon

Bukarestből jelentik: A román-bolgár határon eddig még ismeretlen okból a bolgár őrség erős puskatüz alá vette a román őrséget. Valóságos harc keletkezett a két

őrsapat között. A román kormány erőlyes hangú jegyzékben felvilágosítást kér a bolgár kormánytól.

* **Egy méter férfi gyapjuszövet 50 kmintázásban 280 lei helyett 175, míg a készlet tart Kovács Testvéreknel, Saspassage.**

* **Az aradi áramutavásár igazolványai,** amelyek a vásár látogatására jogosítanak, a lakáscédulával és júl. 20-tól aug. 15-ig 75 százalékos utazási kedvezményre jogosító igazolvánnyal együtt darabonként 75 leibe kerülnek. A „környék” megjelöléssel ellátott és egy bizonyos körzeten belül érvényes jegyek ára 50 lei.

* **Pozsonyi Jenő kiállítása Koraweisz-nál még egy napig megtekinthető.**

* **Vizsgálják az iskolaépítési kiadásokat.** Tegnap érkezett Nagyváradra Clinescu vezérigazgató s megkezdte a prefekturán a megyei iskolaépítési bizottság munkájának vizsgálatát. A vezérigazgató az iskolaépítési bevételeket és kiadásokat részletesen felülvizsgálja.

Fehérnemű és ágynemű vásznak bausztok és választékban HAJNAL és RÓZSA cégnél Isot Vučan 1.

* **Antalfy Margit augusztus hó 1-től az iskolai szünetek alatt táncanfolyamot nyit. Gyermekek és felnőttek részére. Beiratkozni egész nap lehet a tánciskolában. (Fekete Sas passage.)**

PUPELINEK, zefírek, grenadineok és batistok mélyen leszállítva Leitner Márton R.-T.-nél

Selyemfűtő tuszer, grenadin függőny és ágyterítőre 180—200 cm. HAJNAL és RÓZSA cégnél.

* **Női szabóiparosok gyűlése.** Felkérjük az Ipartestület kötelekebe tartozó összes női szabó iparosokat és iparosnőket, hogy f. hó 27-én, azaz hétfőn este 8 órakor az Ipartestület házában lévő földszinti üvegteremben gyűlésre teljes számban és pontosan megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

Legujabb formájú gyermekkosuk és választékban Engel Lajosnál Sas-Passage volt Enyves-hát helyén

* **Áthelyezte a Bémer-térre az Elit kávéházzal szemben Kertész Reclám női divatár-üzletét a Rimanóczy-utcaról, hol az árusítás hétfőn reggel megkezdődik.**

* **Cipésziparosok gyűlése.** Felkérjük a szindikátusba tartozó vásári és szövetségi cipésziparosokat, hogy folyó hó 26-án, azaz vasárnap délelőtt 9 órakor az Ipartestület házában lévő udvari gyűlésben rendkívül fontos szakmai ügyben okvetlenül és teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel az Elnökség.

* **VÁSZNÁK, ASZTALNEMŰEK LEGOLCSÓBB ÁRBAN BESZEREZHETEK BARNA JENŐ CÉGNEL, STR. REG. FERD. 3.**

* **A Dunkel ház tulajdonosai nem karnak arkádát építeni.** A város szépitészeti programjában benne van, hogy a Körös újrasi oldalától a kishídtől a garasshidig egy arkádát fejlesszenek ki. Talán 50—60 év is bele telik abba, amíg ez az arkád elkészül. A Dunkel-ház Körösoldali frontjának a lebontása azonban megadja az első lépést az arkád kiépítéséhez. A Dunkel-ház tulajdonosai most felterjesztéssel éltek a tanács határozata ellen és a miniszter fogja eldönteni, hogy kötelező-e háztulajdonosok arkádát építeni, vagy sem.

Hajtók és fűsűrűk eddig nem létezett árakban Engel Lajosnál Sas Passage volt Enyves-hát helyén

* **A munkásszínház legközelebbi előadását aug. hó 9-én fogja tartani, mely alkalommal Zola „Pálinka” című drámája fog színpadra tűnni. Jegyeket a szakmai megbízottaknál és mindkét Munkáshozban lehet váltani.**

* **Borbélymunkások felvi közgyűlése f. hó 27-én str. Cuza Voda 24-én este 8 órakor.**

PERZSASZONYEGEK részletfizetésre is kaphatók STERNBERGNÉL, Bul. Reg. Ferd. 14

* **A nagyváradi Szt. László árva és fl-novelő intézetben fizető növendékek augusztus 15-ig jelentkezhetnek. Az ellátási díj tíz inetermáza buzának az ára. Ezt a díjat két részletben kell befizetni és pedig szeptember 15-én és febr. 1-én az akkori piaci árak szerint. Az intézet előírássága kívánatra prospektust szívesen küld. Cim: A Szent László-intézet előjártsága. Oradea-Mare Szada Batia ut 24. (Szent László-utca).**

* **Legjobb telefonkészülék! villanykörte és manometer raktáromról. Telefon és villanszerelést, minden fémipari és esztergámmunkát, javításokat igen szolid áron vállal Rajz elektro-mechanikus, Szalárdi-utca 9. Telefon 512.**

* **Alföldyék tánciskolájában Parcul Traian (Széchenyitéri kiosk) beiratkozás augusztus 3-áig tart.**

TÓZSDE

Bukaresti zárlat: Deviza: Páris 940, London 960, Newyork 19750, Milánó 732, Zürich 3860, Bécs 28, Prága 592.

Valuták: font 970, fr. frank 990, sv. frank 39, lira 770, dinár 350, dollár 199, osztrák 2850, magyar 28, szokol 600.

Zürich zárlat: Berlin 12260, Amsterdam 20670, Newyork 51512, London 250050, Páris 2430, Milánó 1887, Prága 1525, Budapest 72, Belgrád 905, Bukarest 265, Bécs 7247.

Nagy Márton könyve

Ilahy Lajos, a kiváló nagyszalontai író, a budapesti *Nemzeti Újság* híbbi számában megleghangú tárcában szokik Nagy Márton új könyvével, az a régi Bihar emlékeit eleveníti fel. Azonban a cikke többek között ezeket írja:

"Könyvet akartam írni és a városról szokatlan éjszakák lámpalényében — a földöntúli messzeségből hall hangja az ember — reszkető kézzel írtam címét: *A holt város legendája*. De egyik sor sem tudtam befejezni: a sorok közt elfulladtam. Magam sem tudom, hogy könnyű és tiszta feladat pedig, könyvet írni a szülővárosról, amelynek színeiben a gyerekkor ezernyi írisz, a múlt emléke zsong. A tesies nemzedék és régi tekintetességek városát, amelynek keményein lakodalmak, a napok és disznótorok füstje szálott, amely vagy százévvvel ezelőtt az Arany Boc bőséjét ringatta.

"Bizonyosra veszem, hogy a mi nemzedékünk minden írója tartogat egy könyvet a szíve fiókjában, szülővárosáról. De a régiek már tollat ragadnak és a régi pipafüstös emlékiratokat a régi városokról, hogy még egyszer megfürödjünk az elmúlt Magyarország emlékeiben. Itt fekszik előttem egy készülő könyv: Nagy Márton egykori főszolgabíró. Az össze veszek egy fejezetet és a régi Magyarország mosolyog rám kedvesen a szíve alól. Írja pedig az "egykori" főszolgabíró ur képpén:

"Egyidőben, a múlt század nyolcvanas éveinek végén kerültünk Czálik Gyurkával Szalontára, a kis kassai hasonlítottunk egymáshoz kinézetben, gyakran tévesztettek össze egymással. Így jött a 6. lett főszolgabíró, hol én vedlettem assz. S mindketlen így kezdtünk kihasználni a helyünket.

"Cirkusz ütötte fel sátorát Szalontán, a város közepén, a szép Toldi-téren. Ez még magamnak nem lett volna baj. Felháborított az volt, hogy a hatványokat záró nagy némajáték: "Róza Sándor elfogatása" ugy élel lábán olyan legyerekes és mozsáragyu dörgések között ment, hogy még a siket emberek is ijedve ugráltak az ágyaikból a környéken. Elefánti nagy szíval, sürgős orvoslást követelve küldöttség ment hozzám. S én betöltöttem az álomúzó nagy lélekot. Érdekes a dologban, hogy a cirkusz tekintélyes kereskedőkből álló küldöttség jött, éppen a mi Gyurkánk volt, aki élénk szívet festette a botrány képét és osztorozta a főszolgabírósnak a lakosság érdekeivel való törődését.

"Egy nap mulva elmegy Gyurka a cirkuszba, a szolgabíró főszolgabírónak névén, tisztelegve előtt a panaszkodik szörnyen, hogy nincs pénz, mióta betiltatott a Róza Sándor elfogatása. — "Ha csak ez a baj" — vigasztalta Gyurka a szolgabíró — "töltem lövöldözhetik kedvükre a rablógyilkosokat! A cirkusz közepére paltan van a cirkuszszolgabíró. Harsány hangon hirdetik közönségnek, hogy a cirkuszt személyes jelenésével megtisztelő főszolgabíró ur engedelmével a mai est ismét a "Róza Sándor elfogatása" fejeződik be. Futárok hordják szíjjal a városban s megtelek szulóságra a nézőtér. Hátban olyan éktelen mozsáragyudörgés hallottam meg a levegőt, hogy még én magam is meglepődtem rá a város végén. Az Aradi-uton főszolgabírói lakban. Szörnyen bosszankodom a közönség, még az éjjel magam elé rendeltetem a szolgabírói letráncigált rendőrfelügyelőt, szegény szmírák Gyulát. Lehordom a sárga földig a mi haszna rendőreit tehetetlen tutyimutyi-ért elcsapatással fenyegetem valamennyiüket, hogy engem így kompromitálnak a város polgárai előtt.

"De hajnalban meg engem költet fel az én rendőrtisztással fenyegetett rendőrfőnököm. Hozza a korona-tanuknak magát: a cirkusz igazgatója és a múlt esti cirkuszmulatványokra kirendelt rendőrokt. Esküdni kezd égre-földre, hogy magam

oldottam fel tegnap este a tilalmat... A rendőrfelügyelő egyre öbögálja, miért járatok vele április elsején?... Végre kiderül, hogy már ismét az a vén kópe, Czálik Gyurka ültetett fel mindnyájunkat. S pár napig az egész Szalonta a Gyurka leírta jobb mokáján nevetett.

Színársulat időzött Szalontán. Az egykor ünnepelt opera-bariton vagy tenor s híres szép színművelő Bogó Lajos harmadrendű társulata. Volt ennek a kis társaságnak egy valamikor jobb napokat látott drámai hőse, úgy hívták, hogy Bajoni. Irvott az öreg szörnyen. Úgy nyelte a hegy levét, mint a szivó a vizet.

A színársulatossal Czálik járt elől jó példával. S mert a színházi labodé a vén Korona vendéglő udvarán volt felállítva, ahol a vendéglői kethelyiség is volt, itt várta be vacsora végeztével jó Gyurkánk a színházi reggeli próbák kezdetét, hogy elsőnek üdvözlőesse a színházgázó ifju, szép leányát, honkát, a drámai szendét és szubrettet egy személyben. Hiszen Gyurka is folyton két szerepet játszott. Hol szolgabíró volt, hol patikus.

Ivó társaság mindig akadt. S Gyurkának csak szolgabírói arcot kellett öltönie, hogy feloldja a zárót. Különbösen is vele volt majd mindig az én népszerű dalás szolgabíró, Herczegh Feri, a vármegye legszebb férfisa s a fél ország laghatalmasabb ivója, ki mindenkit asztal alá ivott, kivételképen néha még — magát is.

Ott iddögálnak vidám adomázás közben Gyurkák. Úgy hajnalutóban, cigányzene szünetében odabotorkál asztalukhoz a vén komédiás, Bajoni, a drámai hős. S azzal mutatkozik be Gyurkákéknak, hogy "mi tulajdonképpen rokonok volnánk főszolgabíró ur! Gyurkának sem kellett egyéb. Felépitte a jó öreggel a rokonságukat megállapító terebélyes nemzetségiát — gyufa és fogpiszkálók a fehér abroszon. Gyufák az anyák, fogpiszkálók az apák. Az öreg Nagy Márton nemes, nemzeti és vitézió uram volt a családalapító és. A Sándor grófok teljhatalma jószágkormányzója Esztergom vármegyében, Baján a Sándor grófok ősi fészkeben. A XVIII-ik század első felében. Ennek a családalapítónak magának — a vén komédiás szavai szerint — 13 élő gyermeke volt. Ez volt nagypapánk közös nagyapja. Ennek az úkapának úkunokája volt a szalontai főszolgabíró, leszármazva a családalapító Márton, Ignác nevű fiától, mint már dédapától. Márton családalapító Balambér fiától származott le Bajoni, a részeges vén színész. S mire az ivadékokra került a sor a családfán, kiürültek az összes gyuladobozok s nem volt taláható a vendéglőben még — elhasznált fogpiszkáló sem. De míg nagy kinnal lelépült a terebélyes nemzetségiát, háromszor is összegabalyította a gyufák és fogvájók seregét Gyurka ügyetlen könyöke. Gyurka aztán csak azon mulajott, hogy a családja minden ujraépitésénél más-más nevetek kaptak a gyufák és fogvájók. Megszánja végre Gyurka a rokonkereső vén cimborát. Nagyot üt acélcsiklével a részeg színész vállára s felkiált: "Kebleme rokon! Unokafivér — negyedigizlen!" Ölekezés. Könyözés. Álfalicsókáltás... — "Holnap ebédre hozzám, testvérem!" — mondja Gyurka. "Mint büszkélkedem jó nőm előtt feltalált unokatestvéremmel!" hangzik Gyurkának sirástól el-elcsukló hangja. S mire elválnak a jó rokonok, meg volt hiva főszolgabírói ebédre az egész színársulat, sugóstól, kellekestől, színaphordóstól együtt.

Másnap aztán volt mosdás, fésülködés, öltözködés, subicolás, készülődés — főszolgabírói ebédre. A hősnő Stuart Mária jelmezt öltö magára. A kis Bogó honka, az igazgató szépséges kis leánya, a "Falu rossza"-béli Bátki Terci bokrúgró szoknyájából villogtatta formás lábikráit — a férfiak gyönyörűségére.

Czálik Gyurka a patikája kirakat-redőnye mögül mosolygott a díszes felvonuláson. Szerencsénkre, családommal együtt apósomnál vendégeskedtünk nagygyantol puszán. Csak huszáromat, kurdí Nagy Jóska hagyjuk Szalontán házörzönek. Ez a fiu éppen ebédjét végezvén, künn pipátgatott a házgázinnal kiieremetetézett kék egyenruhájában, a platánok árnyékában, a szolgabírói lak előtti padon. S érkezék a vendégsereg. Elöl Bajoni, a drámai hős diszmagyarban. Nemes emberhez illő kard csördült az oldalán. Olthonosan szól oda huszáromnak: "Rölyök! Jelentsd megérkezésünket az ebédre, gazdánknak: Márton öcsémnek!" Fel sem áll a hajdu kényelmes ütéséből. Csak úgy

pipája kurja száját szorongató fogai közül eregetve a szót, feleli százra: "Három nap óta egy lélek sincs itthon. Itt ugyan nem ebédel ma senki!"

A vége botrányba full a nagy reménykedésekkel induló szép ábrándnak. Bogó Alajos igazgató egész tekintélyének hatalmával s vasgyuró erejével is alig bírta megvédelmezni az agyonverésétől negyedigizleni unokabátyámat Bajonit, a felsült rokont. Zavarában egyre csak azt erősítette, hogy neki nem egyszerűen fölvett színészneve a Bajoni, hanem egyszersmind nemesi előneve is lévén ő testestől-lelekestől nemes ember: Bajoni Nagy Balambér, a főszolgabíró unokabátyja... "

Mi, új idők pennaforogatói, beteg szívvel bolyongunk a holt városok határában, ók, a régiek, a hosszú pipaszárat bal-karjukra vetik, miközben göröcsös belüiket röjják emlékeikről. Kopasz fejük elmerül a pipafüstben, — az Isten áldja meg minden leírt sorukat.

Találkozás hírneves emberekkel.

Balázs Béla író.

Trenk Andrásy-úti vendéglőjében, a melyet Három hollónak kereszteltünk el, ültünk csendesén Ady Endrével. Szerdai verseit írta Ady a "Budapesti Napló" számára, pontosan kellett szállítani a verset, őriztem tehát, mint doktor a vajudót. Neki kellett azt a verset megírni, akárhova is menekül. A mély csendben, amelyben megállott az idő is, becsörtetett egy feketeinges ember. Himnlővel arcán keménység jelezte, hogy az új fiatalok közül való, akik akarnak.

— Balázs Béla vagyok.

— Leülni, — mondtam neki. — várjon, mindjárt szabad lesz a beszéd.

Ady rá se nézett, míg befejezte az utolsó verset.

— Szervusz, — üdvözölte azután a feketeingest, aki, mint csodát nézte őt.

— Tudod, — mondta lelkendezve Balázs, — tudod, hogy én költő akarok lenni?

— Légy költő, — mosolygott rá Ady. Balázs lenézett a földre, azután mélyet lélezett.

— Tudod Ady, hogy én olyan nagy költő akarok lenni, mint te?

— Megteheded, — derült rá Ady.

Most bátran:

— Tudod, Ady, hogy én nagyobb költő akarok lenni, mint te?

Ady kedvesen bólogatott:

— Tedd meg azt, az Isten áldjon meg, hadd lássam utódomat, mielőtt elpusztulnék.

Hogy meddig vitte Balázs Béla, azt az olvasó is el tudja dönteni.

Dr gróf Majláth Gusztáv Károly püspök.

A nagy kertben mellém ült egy magas hajszolt fiatalember s arról beszélt, hogy mi vitte a lejtőre.

— Gyöngye voltam és ittam. Talán átörököltam a dipszomániát, talán mindegy volt, mit teszek, iszom vagy cigarettázom, vagy morfiumot fecskendezek be. Tanultam, de ittam is. Szákmánya voltam a mulatozóknak, eleinte hívtak, aztán mentem, kerestem őket. Nem tudtam hazamenni reggelig. Akarat nélküli ember voltam egész életemben. Már lezülöttem, mikor jött egy jó ember, Majláth püspök s ide, a szanatóriumba elhelyezett.

— A püspök?

— Igen. Miért csodálkozik?

— Hogy egy eltévedt bárány után meg egy püspök. Időt és pénzt áldoz rá. Miféleképpen a püspök csak kormányoz, de nem foglalkozik egyes elcsesztettekkel.

— Megtudta valahogy, hogy milyen mélyre sülyedtem most, mikor már a tanári vizsga előtt állok. Felkeresett, beszélt szüleimről, akik bennem annyira re-

ménykedtek, kötelességemről önmagam iránt s idehoztok. De itt jön ő maga.

Valóban gróf Majláth Károly Gusztáv erdélyi püspök volt, aki felkereste a tanárjelöltet. Bemutatkozott. A püspök barátságosan beszélt a tanárjelölttel, aki gyámoltalanságából egyszerre kiegyenesedni látszott.

— Erősebb ma? — kérdezte a püspök.

— Ugy szeretnék olyan erős lenni lelkben, mint azt Méltóságod kívánja, reszketett az ifju, — de félek, hogy a kísértés erőt vesz rajtam, ha innen kimegyek s megint a pocsolóba jutok.

— Már jobban van, — mondta a püspök vidáman, szeretettel, — mielőtt elhátározta, hogy erős lesz s nem gondol többé az italra. Nem lemondani kell, hanem elhagyni a káros szokásokat. Maga még most gyöngö, mint a lábbadozó, de már jó úton halad. Holnap eljön hozzám s meggyógyok. Milyen kezelést kap itt?

— Langvos fürdőmasszázs, villamoszást.

— Ki masszírozza?

— A fürdős.

— Az nem jó. Nem szabad sem férfit, sem nő masszázst használni. Minden idegen test érintése szexuális izgalmat kelt az emberben. Látja, én nem engedem magam masszíroztatni, hanem magam masszírozom magam frottirkendővel. Nem kell a vágat ingerelni magában. Akinek az idegei s az akarata gyengék, annak első sorban kívánatos az abstinencia.

Igy erősítette, oktatta, gyógyította az örvény szeléről kiemelt tanárjelöltet Majláth püspök. Szóval, példával és anyagi aldozattal. Megértettem, miért büszke Erdély erre a püspökre. Nem azért, mert püspök, Nem azért, mert gróf. Hanem azért, mert igazi ember. Nem hagyta el rossz útra tévedt hívét, hanem visszatért s új életet adott neki.

ZSOLDOS tanintézet

Budapest, VII., Dohány-u. 84.

Telefon: József 124-47.

Az ország legrégibb és legismertebb előkészítő intézete. A legjobb sikerrel készíti elő középiskolai magánvizsgákra, érettségire vizdókizet és felszólítást kedvezmény. Teljes anyagi felelősség.

Selejjes harisnyok megérkeztek

minden színben Str. Rimanóczy-utca 4. sz.

Abrahám Arthurnál

KEPES ELEK

orvosi kötszersz, Sas-passage 20 szám

Saját készítményű **SÉRVEKÖLÖK, HÁSKÖLÖK,** speciális kötszerek, női és férfi övszerek

NAP és ESŐERNYOK

legújabb kivitelben, a legolcsóbban

BLUM VILMOS

kizárólagos ernyő árúháza **AKÖRÖSPARTON**

Javítások és átvázások legolcsóbban készülnek.

Ehgyomorra fél pohár
SCHMIDTHAUER-féle

Az IGMANDI nem tévesztendő össze másféle keserűvízzel

A Jómádár

— Regény —

34

Irta: Bónyi Adorján

— Juytson rá — kínálta a férfit a cigarettás dobozból.

— Isten ments! — rémüldözött Tula. Árt a hangszálaknak. Olvastam, hogy Casuso sem dohányzott. Nekem vigyáznom kell magamra.

Kicsikét elgondolkozott és hozzátette: — És vigyázok is magamra. Például soha életemben még nem maradtam tizenegy óránál tovább fent.

— Nagyszerű! Hogy tudja ezt megcsinálni?

Tula kidüllesztette a mellét.

— Mert van bennem akaraterő! Az embernek úgy kell élni, mint egy gépnek, ha rendben akar lenni. Megfelelő olajozás, megfelelő munka, megfelelő pihenés. És semmi rendellenesség.

— Dehát ez egy kicsit egyhangú lehet, nem? A többi férfiak azt hiszem nem egészen így élnek. Nem sajnálja azt, amit ők megcsinálnak és maga nem?

— Amit ők megcsinálnak? — a mérnök szigorú szemmel nézett a lányra.

— Na igen, ugy gondolom, hogy kis zene, egy kis lumpolás, ilyesmi... amit már a férfiak szoktak.

Tula büszkén mosolygott.

— Felszínes dolgok! Hiábavalóságok! Nekem nem fontos se a zene, sem a bor, sem az amit más szeret és más csinál. Ez mind lehet nagyon szép és élvezetes dolog némelyeknek, de nekem magamnak már bizony csak én magam vagyok a legszebb és legélvezetesebb mulatság. Hát ezt a magamat minden erőmből meg is tartom magamnak. Igaz?

— Hógyne!

Sárika eltűnődve nézett rá és nem tudta, kit csodáljon jobban: ez a szemben ülő embert, akinek Tula ura a legnagyobb mulatsága, vagy magát a legnagyobb élvezetet és mulatságot jelentő Tula urat.

— Kérem, én úgy vagyok az élettel, — magyarázta a mérnök — hogy nem rendelkezem alá magam neki. Nem én vagyok az életért, hanem az élet van értem. A gyümölcs nem azért van, mert kinőtt a földből egy fa, hanem azért nőtt ki a földből egy fa, hogy gyümölcs legyen rajta. Becsületszavamra, ez így van...

— Tényleg — álmélkodott Sárika és most új formájában nézegette a mérnököt, mint gyümölcsöt.

— És szeretem az életet, bevallom — folytatta a mérnök. — Szeretem mint egy olyan valamit, ami szükséges ahhoz, hogy legyenek. De aztán semmi közöm az egész élethez. A többi nem tartozik rám.

— Ha ennél önzőbb ember létezik a világon — gondolta a lány — akkor azt a másikat nyomban fel kellene akasztani. Mert ilyen Isten csodájából elég az emberiségnek egy darab.

Hanem azért — tekintettel a tekintetes asszony szigorú bucsupillantására, amelylyel magukra hagyta őket — nagyon udvariasan diszkurált tovább Tula urral.

— Ugye kérem, aki mérnök, az csak nagyon okos ember lehet?

Tula elégedetten integetett:

— Szent igaz! Edison óta vakmerőség lenne nem okos embernek erre a pályára lépni. Ugy szép, hogy minden mérnök

érezze magában, hogy ő Edisonna telytársaw.

— De hiszen kérem, Edison mérnök. Sohase volt az.

Tula ur zavartan nézett a lánytán nyomban feltalálta magát:

— Igaza van. De azért mi meg kollegáknak tekintjük őt.

Isten tudja, hogy az a cipőmaslont mit nevéthetett azon, hogy itt Adámék asztala mellett Edison kol

Igy beszélgette tovább, ketteslán néha egy kicsit vontatottan, dóan olyan dolgokról, amik Tula ur niségének nagyságát és csodálatos pillanatról-pillanatra csak még megerősítették. Mert Tula ur azok kellemes emberek közé tartozott, csak önmagukról tudnak beszélni.

— Csak egyetlen egy dolog van egy kicsit megkeseríti az életemet,

hegyen — vallotta be félőrai eszt után Tula. Nincs az egész városban lamirevaló mosóné. Egy mosóné ugyanolyan szépen tudja kifényesí

gallérjaimat és a kézelőimet, mint s édesanyám valaha. Ez valami végtel

keserítő. Mióta szegény anyám n salja ki a gallérjaimat, azóta tud

jelent az ember mellett egy nő. szem, nyomban feleségül venném

nőt, aki úgy tudná kimosni és kívá manesettáimat, mint szegény anyám

Ugy tetszett, kicsit várakozól Sárikára, de Sárika hallgatott.

És Sárika arra gondolt, milyen cse, hogy ebben a pillanatban a tek asszony nem ült ott az mellett. Mert kintetes asszony nyomban habozás kijelentette volna, pontosan ez ő az az egyetlen földi lény, aki úgy t

lérokat és manesettákat vasalni, min gyan a megboldogult Tuláné öna tudhatott.

Mert Sárika — és ez jellemző arra, hogy milyen átkozottul rom manapság már a legszelidebb leány — ítözva gondolt arra az esetleges dőre, amikor az élet minden fény és ragyogása a vasuti mérnök gallér és kézelőinek fényében kellene hogy pontosuljon...

Amikor később a tekintetes ass visszajött, nemsokára Sári megszök szalétliből és elindult, hogy megk Gyuszt.

A szíve tele volt keserűséggel, godalommal és minél tovább ült e Tula urral szemben és minél tovább gatta egyéniségének kiváló kuliskait, annál nagyobb és mélyebb lett kében a keserűség és az aggodalom.

(Folyt. köv.)

Háló, ebédlő és irodába **BUTOROK** megkezi

és legelőnyösebben beszerezhe

Wallerstein Ferenc utóda,

DANIBERG és WALDNI

butoraruházában

Str. Nicolae Iorga (Zoldfa)-utca 21. sz.

NAGYVÁRAD
ELLÉRLÉTE

IPAROSOK LAPJA

1925 JULIUS 26
VASÁRNAP

Országos iparos kongresszus

Augusztus 9. és 10-én országos nagygyűlésül össze romániai főképen pedig Erdélyi iparosok. Összegyűltek, hogy mintegy seregtartván, megállapítsa, hogy van-e kikért és hogy megállapítsa azt, hogy mily irányt követendő utat válasszon, melyen haladva, a iparnak védelmet, jogainak elismerést, szükségainak megoldását keresniülgyve. A kivívása s a kívánások összeállítására és megvalósítása, sajnos, nem képez nagy feladatot, a társadalomnak egyetlen osztálya sem lehetni elnyomtatásban, mellőzésben jogait, amibebevéésében, mint a kézműves iparosok, ezért a megoldásra váró feladatok igen kevés. Nehezebb feladat, sajnos, annak megállapítása, hogy van-e kikért dolgozni? Mert bár világos, hogy a kézművesiparral csak Erdélyben több mint 60 ezer önjáró kis család foglalkozik s hogy egész Romániában a kézművesek száma meghaladja a 200 ezret, ezek száma, saját érdekeik figyelembe nem vétele nélkül, eladatlan helyzetet teremtenek a kézművesek számára, hogy akkor, amikor ezek tömegessé válnak, ahol sem látnak Erdélyrészt nevelő iparistűletet hosszú, fáradságos és anyagi áldozatot kívánó munka árán megteremtette az illetékes Szövetséget s így az iparos szervezet, közönjé, sajnos azonban részben a szegény, részben az értetlenség s ami a legrosszabb, a féltékenységre, folyamán meg ma is vándorló iparistűletek, kik a szövetségtől várják magukat, de azért az iparosok hivatásukra tekintik és érzik szervezetüket. A iparos vezetők, a hivatásukat tökéletesítő iparistűletek azonban, hogy módok, ezen kívül állóknak a közös tevékenység megismerésére, a közös munka szükségére, az országos iparos nagygyűlés megtartásának keretében közölték ki, hogy a szövetségek kívüli állók is részt vehessenek az országos nagygyűlésen. Eppen ezért orsz. és nagy jelentősége lesz a Áradon két hét augusztus 9. és 10-én tartandó nagygyűlésnek, mert itt most Románia összes kézműves képviselői lesz.

Amint a nagy érdeklődésre, Árad városába külön elszállásolási bizottságot választott a kongresszusra jövő tagokat előkészítendő, szállásukat és ellátásukat biztosítva.

A nagygyűlés tárgysorozataiban a vasárnap munkaszünet és zérórai törvény ismeretése kapcsán a módosítási javaslatok kerülnek egyetemes alá. Ezen kérdés előadja dr. Zima országgyűlési képviselő lesz. A munkakörrel szöve törvény bírálatát dr. Cioaba Románia elnöke kerüli tárgysorozatra. Egy új iparistűlet szervezete, különös tekintettel a kézművesiparra és a képzésre, dr. Vejsa előterjeszti. Ugyancsak az iparistűletre vonatkozó törvénytervezetet dr. Gabos Jeno fogja előterjeszteni. Különös tekintettel az iparistűlet hatáskör kibővítésére hatósági feladatainak szélesebb alapon megvalósításával. Az ipari hitel országos törvényre napirendre kerül, melyre vonatkozó előadja Czuzman Demeter szövetségi igazgató. Az iparosok szervezkedéséről Reinhard szövetségi ügyvezető elnök fog előadást.

A iparosok iparistűlete a kongresszusra képviselői s a tárgysorozatra beállított tagok, amennyiben erre szükség lesz, hozzájárulnak s log benevezni. Itt említjük meg még, hogy az országos iparos nagygyűléssel kapcsolatos kongresszusok is lesznek, így a iparosok és a ruházati iparosoknak.

A ipari iparistűlet. Panasz jutott hozzánk, amiképpen panasz tárgyává teszik, hogy a ipar egy évtizede pangó és munkanevelő iparistűlet megnyitja munkakalkulációját a ipar utik el az arra jogosult ács- és kőműveseket. Tudni kell ugyanis, hogy úgy az ács-

mint a kőművesiparban szerkezeti rajzokat, tervezéseket és számolásokat igénylő munkákat csak a vizsgázott és képesítést nyert ács-, illetve kőművesiparosok végezhetnek. Míg azok, akik ily vizsgával és képesítéssel nem bírnak, csak javítási munkálatokra nyerhetnek iparigazolványt. A mérnöki hivatal utóbb ezen képesítési igazoltatásokat úgy látszik elejtette, mert mind többször fordul elő eset arra, hogy nem képesített kőműves- vagy ácsiparosnak engedélyeznek olyan munkát, amit annak végezni nem volna szabad. Anélkül, hogy az illető kényesére vagy megfélemtetésére történik, azonban a jogosultak védelmére kötelességünk megállapítani, hogy legutóbb a városi szükségbarak építési amlatái közül is olyan iparosnak az amlatát fogadtatták el, ki ilyen nagyobb méretű szakrajz és számítási tudást megkívánó munkálatok végzésére képesítéssel nem bír. Ezen képesítést az erre kirendelt vizsgálóbizottság vizsgabizonyítványával kell igazolni, amit azonban ezen iparos lemlutalni nem tud.

Felhívjuk városunk Tanácsának figyelmét a törvény és városi szabályrendelet betartására, mert ezek érvényesítése a jogosultak védelmére érdekében éppen a város vezetőségének feladatai közé, hogy képezze. A munkálatok kiadását mint értesülünk éppen ezen indokoknál fogva az illető szakiparosok meg is felelték. Ez mindjárt elvárható lett volna, ha a Tanács műszaki közege a szabályrendeletben előírt képesítési igazoltatásával élt volna. Ezen és más elhangzott panaszok kapcsán mint értesülünk, az iparistűlet is tett lépést a városi mérnöki hivatalnal, hogy jövőben úgy az ács-, mint a kőművesmunkálatok készítését, tervezését csak olyanoknak engedélyezze, kik megfelelő képesítéssel bírnak. Ez nemcsak az iparosoknak, de a polgárságnak és közbiztonságnak eminek érdeke, mert csak olyanoktól várhatunk megfelelő, tökéletes és jó munkát, kik annak kivételére képesítéssel bírnak, illetékes helyről megnyugtató kijelentést kapott az iparistűlet vezetője, ígéretet kapván arra, hogy jövőben a tervek és munkálatok elkészítése tokozott ellenőrzés mellett fognak felülbírálatni s a képesítések ellenőrzik. Az ellenőrzés ugyanis eddig is megvolt s az egyes elnevezések csak a tokozott munka közepette törtéhetnek meg.

A betegsegélyző patikája. A betegsegélyező egyesítés, hasznos és gazdaságos, jó elátása óriási gondot az az illetékeseknek. Ezen célok megvalósítása hozta létre a betegsegélyzőpénztár központi gyógyszerárát, hol a beteg tagok az orvos által rendelt gyógyszereket kötelesek kiváltani. A gyógyszerreket névze sok helyről sokféle panasz halonunk mar, éppen ezért azzal itt nem foglalkozunk, de kénytelenek vagyunk rámutatni olyan visszaszolgáltatásra, melynek kívánt megoldása sok érdeket érint, számtalan esetben halálos veszedelemmel járhat. A rendelt gyógyszereket ugyanis csak a betegsegélyző gyógyszerárban szabad a tagoknak kiváltani, amit azonban az élet-halál közti levő tagok hozzátartozói éjszaka, vagy vasárnapokon eszközölni nem tudnak, mert ilyenkor ott szolgálat nincs. A receptre rá van nyomtatva, hogy csak a központi gyógyszerárban készíthető el, máshol elkészített receptet a betegsegélyző igazgatósága ki nem fizet. Csakis a sürgősség esetét méltányolja a pénztár. Igen ám, de a városi patikusok a pénztárral nem szívesen létesítenek üzleti összeköttetést, mert ismerik a kifizetés körül felmerült óriási huzza-vonákát, késedelemmel és utánjárást. Így tehát az éjszakai vagy vasárnapi megbetegedés esetén a soros patika küldi a pénztári gyógyszerárba vagy más gyógyszerárba az illető tagot, vagy hozzátartozóját. A recept elkészítését jól illető érdekekben elutasítja magától. Ha nem jó az ő gyógyszerre nappal vagy más napokon, miért legyen jó éppen éjszaka vagy vasárnapon. Így ezáltal természetesen a beteg munkás a legszükségesebb gyógyszerét sokszor már szombat délután kénytelen mellőzni hétfő déli 10–11 óráig, mert bizony bár hétfőn a munka megkezdődik, az ottani figyelmes kizsálgatás az első recept beváltásánál is emlyuk tizenkét óráig. Felhívjuk ezen anomáliák elhárítására az ujonnan megválasztott igazgatótanácsot, kiknek különös feladatát képezi a tagok jogainak és érdekeinek védelme. Az ilyen zárórai rendelkezésekkel s a recepteknek szigorúan csak a pénztári gyógyszerárban való elkészítésének korlátozásával a tagoknak óriási utánjárást és kellemetlenséget, sokszor súlyos megbetegedést is okoznak, de magának a betegsegélyzőnek amugy is hanyatló tekintélyét ássák még alá.

Cipésziparosok gyűlése. Felkérjük a szindikátusba tartozó vásári és szövetségi cipésziparosok, hogy folyó hó 26-án, azaz vasárnap délelőtt 9 órakor az Ipartestület házában levő udvari gyűlésteremben rendkívül fontos szakmai ügyben okvetlenül és teljes számban megjelenni szíveskedjenek. Tisztelettel: az Elnökség.

Szélhámosságért letartóztatottak egy grófnét

A budapesti rendőrség különféle csalások miatt elcsípte Lutzenberger grófnét. A nagystíli szélhámosról most ezeket jelentik:

Gyermekkorában a szegedi Csillagbörtön udvarán játszódott a többi fogházor gyermekeivel a kis Pacsay Magda Etel, ki most Lutzenberger grófnéknak mondja magát. Igen szegény kisleány volt, népes családú, egyszerű foglár gyermeke. Apja nem igen fordíthatott gondot nevelésére. De ennél is nagyobb baj volt, hogy a börtön légköre, mint látszik, már gyermekkorában nyomot hagyott erkölcsén. Nem volt több tizenkettesnél s már a züllés jelei mutatkoztak rajta. Atyja nem bírt vele s Etel, ki csinos, intelligens, elég jómodoru leány volt, tizenéves éves korában elhagyta a szülői házat és egy Szegeden lakó bárónő komornája lett. A bárónő férje felismerte a serdülő leány tehetségeit, de észrevette szépségeit is. Megszépette, később szeretőjévé tette és kitaníttatta. Etel magántanító ujan sajátította el mindazt, amit egy félművelt leány tudni szokott. Mert addig csak az elemi iskolákat végezte el. Megtanulta a többi között a gép- és gyorsírást is. Szegeden nem volt sokáig maradás, mert életmódja miatt kiűzték. Budapestre került, ahol bizony leédes életmódot folytatott. Mióta az öregedő bárónak lett barátja, a nagyzási mánia egy nemébe esett és minden áron grófnak, sőt hercegnek szeretője szeretett volna lenni. De Pesten igen nagy a konkurrencia s a csinos, de nem éppen feltűnő szépségű leány nem tudott mágnást fogni s boldog volt, amikor egyik lap apróhirdetéseit közzét olvasva, hogy Szabolcs megyébe, egy hercegi uradalomba gépíróként keresnek. Nagyon elegánsan kiöltözködött, a kis alásért azonnal folyamodott és meg is kapta. A fővárosi életmódhoz hozzászokott fiatal nő azzal a titkos gondolattal ment a kis faluba, hogy a herceget, ha lehet, megfogja magának. Ez a terve nem sikerült. Ekkor megelégedett a hercegi uradalom orvosának barátságával. De a liaison „nem fizetődött ki”, tehát hamarosan megunta és Budapestre jött vissza, ahol egy régebbi ismeretése révén egy ügyvédjelölttel lépett közös háztartásra. Ebből a viszonyból gyermeke is született, aki most tizenéves.

Pacsay Magda Etel éveken át igen viharos életet élt. Volt idő, amikor csak szegényes hónapos szobában húzódhatott meg, de nem egyszer oly jól ment dolga, hogy előkelő szállókban üthette fel tanyáját. Az volt a fénykora, mikor mint a megyeri gróf Karolyi-féle üvegyárnak az alkalmazottja, nagy befolyásra tett szert és egy nagyon előkelő urnak a kegyeibe

férközött. Házasságra spekulált, de a barátja hamarosan megunta és nagyobb végkielégítéssel bucsut mondott neki.

Pacsay Magda Etel nem szomorkodott, mert újabb előkelő ismerettségekre tett szert időközben, amelyeknek segítségével a nagy konjunktúra idejében, a szabadforgalom megkötöttsége korában, mint kijáró óriási üzleteket tudott lebonyolítani. S ekkor a fogházor leányából máról holnapra gróf Lutzenbergné lett. Itt Budapestén tényleg hónapokon keresztül éledgett egy trieszti úgynök, az elszegényedett Lutzenberger grófi család egyik tagja, aki itt is mint úgynök tengette életét, de nem vergődhetett zöldágra és végül az olasz követség segítségével visszament Olaszországba.

Ugyanabban az időben, mikor Lutzenberger gróf összecsomagolt és bucsut mondott a fővárosnak, néhány hónapra Pacsay Magda is távol volt Budapesttől. Mikor aztán visszatért, családja és ismerősei körében azt híresztelte, hogy Lutzenberger gróf felesége lett, de több hónapig tartó házasságuk után elhagyta férjét, mert nem bírta tovább a heves természetű gróf szélsőségeit és brutalitását. A Pacsay-leány ettől az időtől fogva, mint gróf Lutzenbergné, megnőtt tekintéllyel folytatta kizárólagos és egyre nagyobb befolyásra tett szert. Óriási módon költekezett. De amikor lejárt a konjunktúra ideje, megcsapant a jövedelme is s nem tudta folytatni előkelő életmódját. Hogy felszínen tarthassa magát, végül a Pénzügyi Központnál kísérelt meg egy többszázmilliót csalást, azon aztan rajtavesztett. Mint hogy a nyomozás első stádiumában csak családi kísérletet sikerült megállapítani, az ügyet nem terelték bünyűi utra, de a „grófnét”, mint a gazdasági életre káros nőt, a toloncházba vitték azzal a szándékkal, hogy az eljárás lefolytatása után illetékes helyre szállítsák. Ez eljárás közben a Schnell detektívcsoporthoz emberek, akik a grófné multja iránt igen melegen érdeklődtek, megtudták, hogy Pacsay Magda Etel, ki a rendőrségen való őrizete alatt igen fölényesen és nyugodtan viselkedett (mert saját kijelentései szerint bízott abban, hogy állítólagos előkelő barátai nem hagyják cserben és kimentik a bajból), egyike a legveszedelmesebb kalandornőknek. Tervszerűen készítette elő a Pénzügyi Központ ellen megkísérelt csalást. Egy budai vésnőknél rendelt bélyegzőt, majd egy nyomdában levélpapírokat nyomtatott s annak felhasználásával ajánló sorokat hamisított.

Annyi bizonyos, hogy a Pacsay-leány nem tudta bizonyítani, hogy Lutzenberger grófnak csakugyan felesége volna. Azt állítja, hogy házassági levele férjénél maradt. A rendőrségi iratok alapján a budapesti királyi törvényszék ügyessége elrendelte, hogy Pacsay Magda Etel ellen folytassák le a bünyűi eljárást s a toloncházba szállítsák még nem nőtárgyba. A vizsgálóbíró még nem nőtárgyba ki a „grófnét”, ki ezidő szerint harminckéteves és meg lesz lepődve, mikor első kinalgatása alkalmával majd elébe tárják a fotográfiáját és felsorolják előtte mindazt, ami rossz lát gyermekkorától kezdve a tüze.

PODOL

egyellen biztos szer a lábizzadás ellen.

Ara 30 lei. Kapható gyógyszerárakban, drogeriákban. Megyei főlerakat Farkas István Apolló-drogeriája, Oradea-Mare.

L'ami de la femme!!!

CH. DUPRÉ

EAU DE COLOGNE
POUDRE
SAVON
CREME

Bouquet d'Origan

FERTIL VA DE IMITATION

Mezey János és Társa

Piaja Unirii (v. Szt. László-tér) és Strada Alexandri (v. Teleki-utca) sarkán a város-háza mellett régi jóhírnévű fűszer és csemege üzletét augusztus 1-ével

áthelyezi.

Ugyanazon ház (Nagyvárad Takarékpénztár épülete) a Str. Alexandri (v. Teleki-utcai) frontjára, a kapun túli részébe.

Tisztelt vevőink és a n. é. közönség eddigi támogatását megköszönve, szíves partfogásukat kérjük a jövőben is, mi szokott pontos, figyelmes és szolid kiszolgálásunkkal, nem különben versenyárainkkal igyekezni fogunk meghálálni új helyiségünkben is.

Tisztelettel

Mezey János és Társa
Oradea-Mare.

Ablak- és lükkörűvegel

FRENCZEL

készít és elad, Vlahuța (Szt. János-u.) 44.

NEURALGINE JURIST

azonnal elmulasztja
a migrénes idegbánta
és a

fej

vigyázzunk az eredeti
csomag

Kapható: minden gyógyszerárban és drog

KURIAK Alt. Keresk. ügynök

Str. Tache Ionescu (Körös-utca) 8. sz.

Eladó házakat, földeket, szőlőket, kiasásokat, butorozoit szobákat a leggyorsabb közveit. Megszerez utleveleket, vízumokat elintézik minden a Keresk. ügynökség alá eső ügyeket.

32 év óta a Maria Királyné Széchenyi-szállodában levő órás- és ékszerüzletével

kényeszerűségeiből ideiglenesen

Strada Saguna (Kapaolus) 16. alá helyezi

A raktáron levő órákat, díszlágyakat mélyszállított árban kiárusítom. Aranyat, ezüstöt, lágyakat, müfogat ismét magas árban veszek. Ékszerjavítást és ujmunákat vállalom pontos gálásban. — Tisztelettel: FREUND BEN

órák és ékszerész

Saját kemencében készített zománcozást vállal

Javítást olcsón eszközölök. Új é

nált varrópép és kerekpár rakt

ELENA varrógép, kerekpár raktár és jav

Vitez Mihály (Nagyipiac)-i

Vízumokat, utleveleket

legolcsóbban, leggyorsabban

SCHREIER

Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-utca) 1.

Futármegbízásokat

București, Brassó, Kolozs

és Temesvárra a leg

gyorsabban teljesít

Bangó tanintézet

Budapest IX. Ráday-utca 14

szám. Teljes anyag garant

mellett készít elő magánvizs

gákra, érettségire vidékeket is.

A kolozsvári Czelli sörfőzde világos »URSUS« sörre közönség legkedveltebb itala. Ossze nem tévesztendő mágyártmányu »CZELL« elnevezésű sörökkel, mert csak a

»URSUS«

elnevezésű sör az eredeti és közkedvelt

KOLOZSVÁRI-MONOSTORI SÖR

* Egy „leépített” igazgató, egy „reduktált üzemű” gyáros, egy „kiegyezett” kezdő és egy „kisebbségi” részvényes plója. Ezen cím alatt van összefoglalva az állandó rovatként feldolgozva az egész erdélyi és bánsági közgazdasági élet minden fázisa és riportszerű szemlése, a „Pénzvilág” közgazdasági folyóirat-unk minden hó elsején megjelenő száma. Az érdekesítő és változatos tartalma, de mindig izléses stílusban megírt leírások cikksorozat mint egy élő színtér jelenik meg az olvasó előtt. Szerkesztőség és kiadóhivatal: „Pénzvilág”-redacsi-Mare, Str. Jókai 17. Telefon 9. Művészszám: díjtalanul.

REISINGER ARNOLD mechanikai üzem
Strada Alexandri 43

* Cseh fürdőkre vizum a Hegedűs Árpádrodában.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Vasárnap délután fél 3 órakor: Halló Amerika, operettrevüjondóság, mérsékelt helyárakkal.
Vasárnap délután fél 6 órakor: Ördög vigjáték, Rezső felléptével, mérsékelt helyárakkal.
Vasárnap este fél 9 órakor: Szilveszter, operettrevüjondóság, másodszer.
Hétfő este fél 9 órakor: Szilveszter, operettrevüjondóság, harmadszer.
Kedd este fél 9 órakor: Falurossza, népszínmű, Vank Istváné jubileuma.
Szerda este fél 9 órakor: Királynőm meghalok, színmű, Lengyel Vilmos vendégfelléptével.
Csütörtök este fél 9 órakor: Imádom önt, új jondóság, Hollós Juci és Lengyel Vilmos felléptével.
Péntek este fél 9 órakor: Imádom önt, új jondóság, Hollós Juci és Lengyel Vilmos felléptével.
Szombat délután fél 4 órakor: Halló Amerika, operettrevüjondóság, mérsékelt helyárakkal.
Vasárnap délelőtt 10 órakor: a Hetényi színiiskola évvári előadása.
Vasárnap délután fél 3 órakor: Nótás kapitány, operett, mérsékelt helyárakkal.
Vasárnap délután fél 6 órakor: Baj van Zsófiával, operettrevüjondóság mérsékelt helyárakkal.
A hét összes előadásaira a jegyeket már vasárnap reggeltől kezdve árusítja a színházi pénztár.

SZÍNHÁZI IRODA HIREI:

Falurossza

— Üzv. Vank Istváné jubileuma —

Az egész város színházi közönsége meleg színi várával érdeklik üzv. Vank Istváné 40 éves színésznői jubileuma iránt, mely kedden este a Falurossza előadásának keretében fog lezajlani. Nemesak a színház, de a közönség is ünnepelni fogja a magyar zínpadnak ezt a 40 év óta becsületesen dolgozó tagját, aki mindig mintaképe volt a kötelességtudásnak és puritánságnak.

— Szilveszter. Vasárnap és hétfő este kerül színre az a nagyszerű operettrevüjondóság, melynek szombat este volt a premierje. Ez az operett egyesíti magában mindazokat a kellékeket, amelyek egy operett hosszú életű és műsordarabba avatnak. Az operett főszerepei a legjobb kezekben vannak, mert Biczó Margit, Betegh Babi, Gál Piri, Bihari Sándor, Rozsnyóczy, Bihari Nándor, Stoll, Sós és Bereng játsszák a főszerepeket.

— Hollós Juci és Lengyel Vilmos, a jövő évi színtársulat drámai együttesének két ujonnan szerződtetett tagja lép föl szerdán, csütörtökön és pénteken este színházunkban. Szerda este Királynőm meghalok érted színmű főszerepében Lengyel Vilmos, csütörtökön és pénteken pedig egy vigjátékúj jondóságban, melynek címe Imádom önt, Hollós Juci és Lengyel Vilmos lépnek föl.

— Hetényi színiiskola évvári előadása. Vasárnap délelőtt 10 órakor rendezi a Hetényi színiiskola az 1924—1925-ik évvári vizsgáját. Az évvári előadás keretében az országos hírv színiiskola kitűnő növendékei gazdag és változatos műsor keretében tesznek bizonyosságot amellyel, hogy az erdélyi magyar színészet nehéz feladatát biztos kezekben tudhatjuk. Az

évvári vizsgán jelen lesz a romániai színészsztudikátus bizottsága és jelen lesznek az összes erdélyi színigazgatók. A vizsgaelőadás jegyeit vasárnaptól kezdődőleg kezd árusítani a pénztár.

MOZI

— A Dorian filmszínházban ma vasárnap egy hatalmas szenzációs kettős műsor kerül bemutatásra. A műsor első része a „Megtért bűnös” című 6 felvonásos amerikai dráma, melynek főszerepét a szimpatikus Jack Holt alakítja. A műsor második száma az „Ifjabb Sherlock Holmes” című 6 felvonásos kacagató burleszk, melynek főszerepét Maiek (Buster Keaton) a sohasem nevető, mindig komoly filmkomikus játssza. A darab keddig bezárólag marad műsoron. Az előadások vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. Jön a: a „Viharadár”-film, amely mindenkinek tetszeni fog.

— A párisi rongyszedő Kollinnal. Kedves, romantikus történet Páris világából. A párisi rongyszedő meleg, érző szívével a gyengének pártfogója, a gonoszok pedig valószínűsítő pálcája. A leghálásabb téma egy Kollinnal, a filmdívetel regyogó tehetségű művészenek, kit már volt alkalmunk a Rejtelmek háza című filmből ismerni, ahol a kertész szerepét játszotta. A párisi rongyszedőben is kabinetalakítást nyújt rokonszenves, pompás szerepből s gazdagítja azt a sok elismerést, amit eddigi szerepeivel sikerült magának kivívnia.

ÜZLETHÁZ

Sír. Erobului Necunoscut (Temető-utca) mellett 2 átvethető üzlettel és 2 szobás lakással. 220.000 leiert elutazás miatt sürgősen eladó. Piața Unirii Szent László-térhez közel fekvő ház 5×2 szobás lakással 509.000 lei. 6 szobás lakásos szép új ház 380.000 lei. Több kisebb-nagyobb ház, szőlő, és földbirtok eladó. Átadó 1 szobás lakás Olasziban. »Ardeal« iroda. Főposta mellett. Telefon: 203.

Ha neuralgia, migrén, fejfájás, fogfájás győri, kérjen a gyógyszerárban és drogeriában.

„NEOCALMIN”

Prof Dr A. BABEȘ

Megszünteti azonnal minden fájdalmát.

Főterakat: Soc. „OMNIA” BUCUREȘTI

ZONGORA

hangolását és javítását eszközöl helyben és vidéken,

CSIRY J.

a Városi színház hangolója előjegyzéseket felvesz a Matula festék és vaskereskedés Regele Ferdinand 2.

ESŐERNYŐ

legolcsóbb a készítőnél

ROSENBERG TESTVÉREK

lorga (Zöldfa-u.) 8. - Behúzás javítás gyorsan készül.

I. o. téglá

saját igaz hazaszállítva, rabitzlapok kaphatók:

Wasserstrom Sándor

tégla- és cserép gyárában

Síru Minelot (Bányasor) 33. sz.

Eladó háztelkek kedvező fizetési feltételekkel. Be- és kihordó téglamunkások felvételnek.

ELADÓK: Elfoglalható 4 szobás főúri kényelmekkel épített magánház 700,000.—; elfoglalható 5 szobás magánház nagy kerttel, a fronton beépíthető telekkel, kedvező fizetési feltételek mellett 800,000.—; központi fekvésű kis magánház, elfoglalható 3 szobával, fürdőszobával 425,000.—; 3 elfoglalható szobával 2 lakásos ház jó helyen 620,000.—; üzletház elfoglalható 3 szobás lakás, átadó fűszerüzlet és korsómával 1 millió leiert. — Lakások, üzletek, telkek, szőlők, 1 től 30 holdig a legnagyobb választékban.

Mikussay József és Komjáthy Ferenc

Ingatlanforgalmi ügynöksége

Strada Casarmei (Kaszárnya-u.) 2. sz. — Található a Royalban.

Eladó

szőlőparcellák a Str. Pasteur (Korház-utca) végén a kefégyárral szemben, tisztá fajszezőlők terméssel együtt 25—30 ezer lei-ig, 1000 quadrátméterenként, volt Rimanóczy-féle szőlő tisztán csemege szőlő 1000 quadrátméterenként 36.000 L. Mindegyik 1 eviresztetlelfizetésre.

Weinberger

Strada Anonină (Kommandás-ré) 1. szám.

SONNENFELD A. R.-T.

uj telefonszámai:

iroda:

438

iroda:

744

Dobozgyár: **238** Üzlet: **62** Nagyvárad kiadók.: **38** Lakás: **626**

König & Bayer k iségvár

telefon száma:

744

Sunfield dombornyomda

telefon száma:

416

Pelikan Mill borítékgyár

telefon száma:

62

Goldstein írógép

telefon száma:

297

A legkisebb hirdetés ára 30 le!

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Levelezés

Arco-polásra használja az Agi-oremet, melytől arc-bőre szép, tiszta és üde lesz. — Kapható drogériákban és illatszertárakban. Főlerakat: Diana-gyógyszerár Oradea Mare.

Mm R. Megérkeztem szomorúan. Vágyódom vizs-sza. Várom leveleid, írjál sokat és légy jó. Mulas és légy jókedvű. Ölel és csók-ol. Mir'. 2361

Jonius 6. Soká látlak? Én százzsorosra elhagyott-talbnak érzem magam azóta, minden gondolatom ott. Kezeld csókjál T. 2365

Házasság

Ismeretséget óhajtok kölni 50—55 éves gyermektelen özvegyvel, kinek 250 ezer lejt első vagyon van, én is rendelkezem ényvel. Levelek „Boldog élet” jel-igére kiadókba küldendők. 2319

Oktatás

Középiskolai tanulók elő-készítését vállaljuk. Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-utca) 29. sz. 2354

Lakás

Központhoz közel 2 szobás butorozott lakást ke-resek, lehetőleg fürdőszo-ba használattal. — Cim a Hegedűs Hir-lapirodában. — Ügynökök díjaztának. 2312

Fiatl pár 1—2 szobás üres lakást konyhával ke-res magas bér mellett. Ci-meket a kiadóba kér. 2310

Gzép utcai bu'orozott szo-ba kiadó. Cim a kiadó-ban. 2360

Központ köz'eében egy-szobás butorozott szobát keresek. Cimet kér. 2367

Keresek lelépéssel egy-szoba, konyhás lakást a város bármely részében. Cim Sonnenfeld portás.

Üzlethelyiségek, raktárak kiadók Str. Cogalniceanu (Várad) Zsigmond-u.) 11. Értekezhetni emeleten. 2339

Lelépésért keresek 2 szobás garçon lakást a köz-pontban. Cimet a Hegedűs Hir-lapirodába. 2360 I

Cipészurak
figyelmébe! a legjobban szabadalmazott cipőtalp és sarokragasztó „AGÓ”
prés megrendelhető

Borsos nál, tűzőtöl-laktanya Oradea Mare

KERÉKPÁROK, VARRÓGÉPEK
állandóan raktáron. Javítások szakszerűen készülnek

KONRÁDNÁL
Strada Baross-utca 10.

Alkalmazás

Takarítást vállalko-déltől órákra, esetleg iro-dában is, csakis Olasziban. Cimet kérek „Taka-ritó” jelige alatt ez új-ság kiadónvatalába. 2334

Gazdasszonyak ajánko-zik magános szerény ur-hoz a háztartás minden ágában járías fiatal nő. Cim a Granaria portásánál

Fehérnemű varró nő házak-hoz ajánlkozik. Str. Ispire-scu (Ovoda-utca) 2. 2345

Mindenes, ki jól fűz, fel-vétetik azonnaira vagy el-sejére. Pásztor, str. Mil-lerand (Arany J.-u.) 2., I. 2346

Olcsó és csizmadia se-ged jó fizetéssel felvéte-lik állandó munkára. Bá-nóczy Lajosnál, Bályok. 2366

Pénztárosnő, románul tudó felvétetik az uszodába. 2371H

Jobb megjelenésű fiatal nő házvezető vagy szakács-nő állást keres elsejére. Vidékre is elmegy. Cim a kiadóba. 2368H

Megnyit

Simleul Silvaniei (Szilágysomlyón) Str. Regele Fer-dinandon (zsidó templommal szem-be) egy orlth kóser étterem Kitiűnő konyha!

Remélem tudja már, hogy a Pannoniában vízumoztat DRUTSONA futár Utileveket elintéz.

Épület- és butorasztales
munkákat legutányosabb árban **Béles** asztalos Str. Grivița (Sánc-u) 22. Tölgyfa gyermek reform-székek, lájfék-árak állandóan raktáron.

Fésűk, illatszerek,
gyöngy, öltö ridikülök, uta-zó kosarak, gyermekko-csik, játékok ajándék-tárgyak nagyon olcsók a

DO'R-ban
Regele Ferdinand 16.

Hálószoba
23 as Vertheim szek-ény jutányos árban eladó, törtött aranyt, ezüstöt, gyémántot, briliánsot magas ár-ban beváltak,

WEISZ LIPÓT
műrás és ékszerész Avram I. Kossuth-u 18

FIGYELEM! ÚJ ÜZLET!

Férfi szövet öltöny — 975 Lejtől
Munkás nadrág — 155 „
Gyerek kotyom — 220 „
a legszebb kiritelben kaphatók:

ROSENFELD és RÖTH cégnél,
Str. Nicolae Iorga (Zöldfa-utca) 23.

Iván János

vasöntöde és gazdasági gépgyára

gyárt: újrendszerű fogas ke-rék áttételekben préseket szől-lőzúzókát, va amint újrendszerű ekéket boronákat, és azon-felül a legcomp likáltabb

vas- és fém öntéseket vállalja

Raktáron nagy mennyiségű kü-lönböző százalékos csapágyfém

Adás-Vétel

Használt kerekcs kút, öcs-ka ajtó, ablak eladó. Ér-tekezni Str. Delavrancea Ritoók Zs.-u.) 38. 2351

Kelím függöny, abrosz, hímzésékiakáro nagy vá-lasztékban, miliók, futók, diványpárnák, fiúk, zseb-kendők Weinbergernél, str. Mánástirii (Záda utca) 1., em. 2302

Kitűnő gyártmányu, hasz-nált, 35 HP nagy teher-autó olcsón eladó. Cim a kiadónvatalban. 2309

Eladó fél ház, bekötöz-hező 3 szoba, fürdőszoba 300 ezer, kerttel. Weisz Gizl, str. Matei Basarab (Nyomda-u.) 4. 2322

Sürgösen o'csón eladó comp likt ebédő. Schwartz, Strada Densușianu (Jókai Mór-utca) 12.

Nagyon olcsón vásárolhat szörmekabátokat Leich-nernél, Str. Ep. Ciorogariu (Uri utca) 4.

Eladó 16 (tizenhat) hold föld, kettő beültetett szőlő, lakás, istálló 560.000. Ház átadó lakással, nagy ker-tel. Be- és külvárosban házak, korcsma-, fűszer-fizlet. Hentesüzlethes ház. Emeletes házak nagy jö-vedelemmel. Több szőlő és földbirtok 15 hold-tól 60 ig. Értekezés volt Toma Józsefnél 3—6-ig str. Tache Ionescu (Körös-utca) 21, délelőtt str. Pod-goria și Sinaia (Nilgezs-telepen). 1995

Házak eladók. Házaladás megbízásokat vállalunk. — Kölszönöket megszerzünk. Magánpénzeket jutálékkal kinyelzünk. Adásvételi r. Parcul Traian 12. Értesít-és délután. 405

Üzlethelyiség augusztus 1-je kiadó. Értekezhetni Grösz Béla, str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 2. sz. 2349H

Utlevél vízumozási
megbízásokat napo-ntentí futarindítással a legolcsóbban, legmeg-bíthatóbban elintéz

Mercur iroda
Str. Gen. Mosoiu No. 7. Telefon 2-21.

Ház-t, földet, szállót, lakást Pénzkölcsönö-ket gyorsan közvetit.

Fényező t cseresznye be-tétes comp likt háló szoba sürgösen eladó Deutsch asztalosnál str. Nicu Fili-pescu (Szarvas-sor) 21. 2352H

Eladó magánház azonnal bekötözhető 2 szobás la-kással, átvehető üzlethe-lyiséggel minden elfogad-ható ártért. Ügynököt díja-zok. str. Industriai (Kom-mendáns-rét) 4. 2348H

Használt hegedű és zong-ora iskolákat veszek és eladók. Jó házból való fiut tanulónak felveszek. Boda papírüzlet, str. Avram Iancu Kossuth-u.) 16. 2266

Bottó-féle főzőiskolában kelim-szönyeg ál andóan megrendelhető. Eladó egy zongora, egy nagy kelim-szönyeg. Str. Take Ionescu (Körös utca) 27. 2358

Egy nagyon szép, tiszta, új, világos háló eladó. — Cim a kiadóban. 2357

Eladó ház, 2 szoba, konyha bekötözhető, 135 ezer ei. Str. Oblinilor (Tükör u.) 3/a Piaja Venetia (Tep-om-ter.) 2362

Szö ök mindenféle nagy-ságban házall és anélkül, továbbá családi és bérházak, butorok, szönyegek és zongorák nagy választék-ban. Dr. Petroczyné, str. Nicolae Zsiga (Lukács Gy. utca) 38. 2364

Eladó 3 szobás elfoglal-ható magánház str. A. D. Xenopol (Lakatos-utca) 12. szám. 2370H

Vasuti állomáshoz közel egy igen csinos, magános ház bekötözhető 4 szobás lakással, kis kerttel, potom aron eladó. Böveb-bet: Dr. Petroczyné, str. Nicolae Zsiga (Lukács Gy. utca) 38. sz. 2363

Férfiszabók! A legújabb francia és angol férfi-di-vallapok a tél szeszonra megrende hetők: Sándor Hir-lapirodában, Aradon. 2373

Féregirtást
poloska, sváb muszka bo-garak stb. irtását egy szo-ba, mint bármely helyi-ségből felelősség mellett

vállalok
NAGY BÉLA
féregirtó vállalkozó, Parcul Traian (Tisza Kálmán-tér) I

50 család méh. vidéken eladó. Komoly vétők. Mé-hész* címre Hegedűs Hir-lapirodába írjanak. 2372H

Eladó ház str. Horia (Bá-thory-utca) 15. sz. kétfelc választva, 4 szobás, konyha spájz, pince 155 ezer Lei, a másik fele, 2 szoba, üz-lethelyiség, istálló, szép nagy udvarral, bekötöz-hező azonnal, 175 ezer Lei. Böveb-bet ugvarot. 2374

Üzletiroda, üvegfalú, pul-tok és állványok olcsón eladók. Értekezni Nagyvá-radi Takarékpénztárnál. 2375

Üzlethelyiség lelépés nél-kül olcsón kiadó. Cim Hatty u. 1. 2378

Eladó szép antik komode, 3 antik ruhaszekrény. Str. Tudor Vladimirescu, Ma-gyar-utca 5. 2376.

Fűtési célokra kiválóan al-kalmas fűrészhulladék — Stern Dezső fűrésztelepen Str. 20 Aprilie Nr. 27. métermázsánként 45 leites árban kapható. 2377

FÜRDŐZÁDAK
JÉGSZEKRÉNYEK
mindenféle fürdőszoba felszerések legolcsóbbak
KAUFMANNÁL
Gojdu (Beethy Ö.)-u. 22
Vilánytor eladó.

Új típusú külföldi
Gyermekek kocsik
megérkeztek.
SZABÓ lesláruház
Sas-passage 42. szám

Óra- és ékszerjavításokat

felelősség mellett ké-szíttek. Órák és éksze-rek nagy választékban

BRENNER
Vlahuța (Szt. János)-u. 6.

Leszállított árban

♦ árusítok raktáron levő órákat és ékszereket jótállás mellett. Aran-yat, ezüstöt, briliánt és platínát magas ár-ban veszek.

KOHN ékszerész
Strada Avram Iancu (Kossuth-utca) 7 sz.

Eladók sürgösen

Keleti perzsaszönyegek, ezüst tárgyak, interziás antik szekrények, antik órák comp likt háló szoba, szalంగaritura, gyönyörű kézmunkák, teljesen új férfiöltöny, szűke, középtemre, könyvek stb.

„ARDEAL”
bizományi iroda. Főposta mellett. Telefon 203. Bi-zományi eladásra bármil elfogadunk.

Közlöny

Ütlevél, bérlet- és bármil igazolványhoz szükség-tény képek legolcsóbbá Z ENKER képekészre Str. I. C. Bratianu (Sz. niszló-utca) 25. Felvétele este fél 8-ig.

Női ruhák, kabátok. kosztümök 300—700 leig. O csó gépszurozás. Pasteu (Körház-utca) 47., I. en Kézmunkák, gobelin-félék, horgolások, hímz-sek, kelin, szmirna olcsón Str. Podgoria și Sinaia (Nilgezs-telep 100—62. — Schwarcz-ház. Redülőhál-nál.) 140

Grosinger Etelka divat szalonjában elegáns ta-vaszi és nyári ruhák ké-szülnek. Str. Saguna (Ka-pucinus-utca) 5., földszin 4. sz. 142

Egy butorozott szoba kony-hahasználattal kiadó. Ko-vács csipész Kalvaria-ut-c 52. sz. 237

24%, kamatla kereséim magánpénzt teljes fedeztet. Adásvételi Rtg. Parcul Traian (Széchenyi-tér) 24. Értesítés délután. 40

Román-Magyar Magyar-Román
Ghetie szótár eladó a Hegedűs Hir-lapirodában.

ÓRÁK
ékszer eladása, szak-szerű javítása a leg-comp likt árabbig
TISZA-r-nál
Alexandri (Teleky)-u. 9
Juli-nys árak. Precizmunka

Vaszunk
butorokat, szönyegeket teljes lak- és iroda beran-dezésekkel, Wertheim háza-szat, zongorát, csillárokat, porcellánokat, régiségeket stb. Meghívásra házhoz megyünk.

Frenkel és fia
Butor, szönyeg és régisé-g kereskedők Str. General Magala (Mezey Mihály-utca) 10.

Modern chamotte kályhák
különböz színekben raktá-ron, 2500 Lejtől kaphatók valamint átrakásokat és javításokat vállal

Varga György
kályhás mestér
Str. I. Ciordas (Berkovici) 33